

Concept

Programma zon op veld

v1.1

17 november 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Aanleiding en doel Programma zon op veld	5
1.1 RES-opgave Midden-Holland	5
1.2 Het Programma zon op veld	7
1.3 Verantwoording participatie	8
2 Onderdelen van het programma	10
2.1 De RES-opgave: sturing door bevoegde gezagen verzekerd	10
2.2 Uitgangssituatie: beleid, ontwikkelingen en netwerk	10
2.3 Opbouw en samenhang van de ruimtelijke instrumenten	12
2.4 Kansenskaart	13
2.5 Gebiedsbeschrijvingen	16
2.6 Afwegingskader	16
3 Toepassing van het programma	20
3.1 Stappenplan Programma zon op veld	20
3.2 Tijdsplanning	25
3.3 Rollen van betrokken partijen bij het realiseren van het Programma zon op veld	26
3.4 Relatie opgave RES regio - monitoring	30
3.5 Toepassing programma bij niet halen regionaal bod	30
3.6 Toepassing programma initiatieven buiten kansenskaart	31
4 Omgevingsvergunningen, -visie en -plan	33
4.1 Onderbouwing projecten voor aanvraag omgevingsvergunning	33
4.2 Indieningsvereisten aanvraag omgevingsvergunning	33
4.3 Toetsing vergunningverlening	34
4.4 Omgevingsvisie en omgevingsplan	34
5 Bijlagen	36
5.1 Overzicht beleid en regelgeving bevoegde gezagen	36
5.2 Handreiking Kansenskaart	40
5.3 Handreiking Afwegingskader	51
5.4 Criteria en scores afwegingskader	58
5.5 Lijst van afkortingen	59
5.6 Kansenskaartscores en Gebiedsbeschrijvingen	60

Samenvatting

Inleiding

Binnen de Regionale Energie Strategie Midden-Holland (RES M-H) wordt, naast inspanningen op zonnepanelen op daken, ingezet op het realiseren van een regionale ambitie voor de opwekking van zon op veld. Dit onderdeel is een opgave van ongeveer een derde van de totale opgave van 0,435 Terawattuur (TWh). Om de opgave voor zon op veld voor elkaar te krijgen is het 'Programma zon op veld' opgesteld. In de RES 1.0 is door alle gemeenteraden gekozen voor een regionale aanpak bij het verlenen van vergunningen voor de realisatie van zonnevelden. Alle partijen, de colleges en gemeenteraden binnen de RES M-H in het bijzonder, weten met het vaststellen van het programma op welke wijze die RES-ambitie in de praktijk tot stand zal komen. Het biedt bij uitstek een eenduidig 'handelingsperspectief' voor alle partijen. De colleges en gemeenteraden hebben op gezette tijden de ruimte om het proces en, indien nodig, het voorliggende programma tussentijds bij te sturen.

Huidig beleid

De omgevingsvisies van de gemeenten geven aan dat het gemeentelijk beleid is gericht op het realiseren van de energietransitie. De gemeenteraden hebben daarvoor ook de RES 1.0 vastgesteld. Het verlenen van omgevingsvergunningen kan dus worden gebaseerd op de omgevingsvisies en de RES 1.0. Bestemmingsplannen voorzien echter niet in de benodigde ruimte voor de energietransitie. Het is mogelijk dat het college met toestemming van de raad van een geldend bestemmingsplan afwijkt. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is dan sprake van een Buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa). Als een bestemmingsplan geen projecten voor zon op veld toestaat, dient een individuele gemeente af te wegen of er wel of geen Bopa wordt toegepast. De onderbouwing voor een Bopa-besluit kan bij uitstek worden gebaseerd op de omgevingsvisies, de RES 1.0 en het voorliggende Programma zon op veld.

Wat er gaat veranderen

De binnen de RES-regio Midden-Holland samenwerkende gemeenten voeren een gezamenlijk beleid ten aanzien van projecten voor zon op veld. Het voorliggende programma biedt de mogelijkheid om in samenhang potentiële projecten te beoordelen en daaruit de projecten met de hoogste kwaliteit te selecteren voor uitvoering. Dat is ook de inzet van de RES-regio Midden-Holland. Voor een goede toepassing van de Bopa, biedt het programma spelregels, zoals de inzet gericht op projecten met de hoogste kwaliteit en passend binnen de netcapaciteit.

Als een gemeente op voorhand in het omgevingsplan directe mogelijkheden biedt voor aanleg van zon op veld, dan moet de gemeente een aanvraag voor een project zon op veld vergunnen. Dit gebeurt dan echter buiten de ruimtelijke instrumenten uit het Programma zon op veld om en daarmee ook buiten de RES 1.0 om die de gemeenteraden gezamenlijk hebben vastgesteld.

Gelet op de bedoelingen van de RES en het programma zon op veld moeten projecten voor zon op veld worden getoetst aan de spelregels in dit programma en dat kan niet als een project direct moet worden vergund. Het programma-instrument is in de beleidscyclus van de Omgevingswet de uitwerking van het beleid. Het programma biedt de gemeenten de mogelijkheid om te sturen op de locaties waar projecten worden gerealiseerd en daarnaast op het bereiken van kwaliteit van de

inpassing en het ontwerp van projecten. Ook op andere criteria, zoals lokaal eigendom, is met het programma sturing door gemeenten mogelijk.

Hiervoor bestaat het Programma zon op veld uit drie ruimtelijke instrumenten: de kansenkaart, het afwegingskader en de gebiedsbeschrijvingen. Het programma bevat alle benodigde ruimtelijke kaders voor achtereenvolgens toetsing en prioritering van projecten. Met het vaststellen van het programma krijgen initiatiefnemers inzicht binnen welke randvoorwaarden zij projecten kunnen indienen. Dit programma bevat voorts voorwaarden die er onder meer voor zorgen dat alleen de kansrijke gebieden worden benut en dat wordt voldaan aan de zonnebrief en zonnelader van Rijk en provincie. De vergunningverlening zélf is en blijft een taak van het bevoegd gezag.

De kansenkaart, het afwegingskader en de gebiedsbeschrijvingen worden regionaal gebruikt in de toetsing en prioritering van projecten.

- De kansenkaart geeft ontwikkelaars en omwonenden inzicht in de kansrijke gebieden in de regio waar zonnevelden kunnen worden gerealiseerd.
- Het afwegingskader geeft de minimale eisen en additionele wensen weer op basis waarvan projecten in de regio zullen worden getoetst en beoordeeld.
- De gebiedsbeschrijvingen geven de landschappelijke kenmerken, voorwaarden voor inpassing en meekoppelkansen voor de (kansrijke) zoekgebieden weer.

Het proces

Het programma wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de colleges. De gemeenteraden worden vervolgens gevraagd kennis te nemen van het besluit en zelf te besluiten niet over te gaan tot wensen en bedenkingen bij vaststelling van het programma.

De eigenaren van gronden binnen de aangewezen zoekgebieden op de kansenkaart en die kansrijk zijn, worden geïnformeerd over het proces. Specifiek krijgen zij de informatie over de kaders en de spelregels die van belang zijn voor degene die een project voor de betreffende gronden wil aanmelden. Tevens wordt duidelijk aangegeven op welke wijze de grondeigenaar overleg met de organisatie van dit proces kan hebben, mocht daar aan het begin of gaandeweg het proces behoefte aan bestaan. De grondeigenaren worden geïnformeerd nadat de colleges het concept-programma hebben behandeld, tegelijkertijd met het vrijgeven van het programma voor de procedure 'wensen en bedenkingen' bij de gemeenteraad.

Na vaststelling van het programma, wordt verwacht dat er tientallen projecten bij de RES-regio of bij de bevoegde gezagen zullen worden ingediend. Een onafhankelijke partij oa. bestaande uit externe experts zal alle ingediende projecten na indiening binnen aangegeven tijdsperiodes toetsen. Zij beoordeelt de projecten aan de hand van kaders en adviseert of projecten worden aangemerkt als 'onwenselijke projecten' of 'wenselijke projecten'. Alleen wenselijke projecten komen in aanmerking voor een omgevingsvergunningaanvraag. Dit wordt de 'prioritering' genoemd.

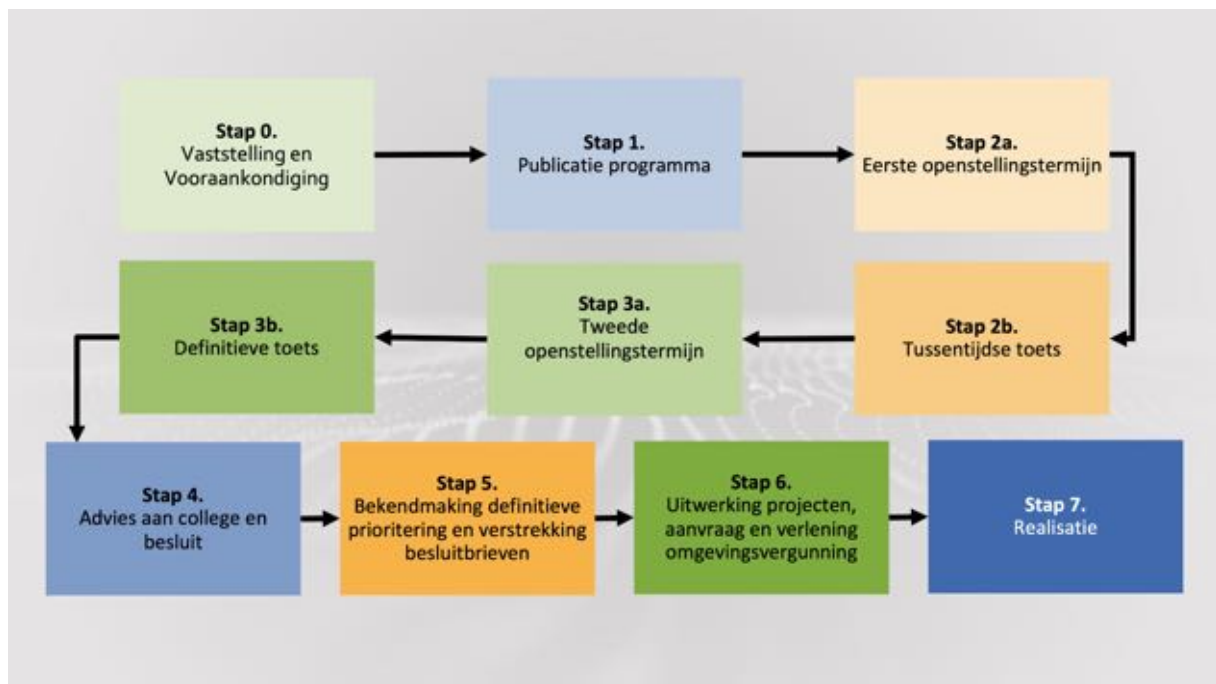
De prioritering wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de colleges. De gemeenteraden worden vervolgens gevraagd kennis te nemen van het besluit en zelf te besluiten niet over te gaan tot wensen en bedenkingen. Met het besluit spreken colleges en raden de intentie uit de geprioriteerde projecten daadwerkelijk te vergunnen. Vervolgens kunnen voor de wenselijke projecten omgevingsvergunningen worden voorbereid, aangevraagd en verleend, inclusief projectparticipatie.

De stappen 'toetsing – prioritering – vergunningverlening' worden gezet met behulp van het Programma zon op veld. Het programma heeft als doel om voldoende omgevingsvergunningen af te geven om de ambitie voor zon op veld in 2030 gerealiseerd te hebben.

De projecten die buiten de openstellingstermijnen worden ingediend en projecten die als 'onwenselijk' worden aangemerkt, krijgen geen prioriteit en worden terzijde gelegd. Volgens de ruimtelijke instrumenten van het programma zijn deze projecten niet geschikt om op dat moment een vergunning te verkrijgen, bijvoorbeeld omdat ze niet aan de gestelde kwaliteitseisen voldoen. Hoewel een vergunningsaanvraag kan worden ingediend, kan de gemeente deze afwijzen vanwege het niet voldoen aan het Programma zon op veld. Als een project niet op de prioriteitenlijst is opgenomen, voldoet het namelijk niet aan de doelstelling die door de regio is gesteld, om projecten met de hoogste kwaliteit te realiseren. In een later stadium, bijvoorbeeld als de ambitie voor zon op veld niet is gerealiseerd of als de ambitie wordt bijgesteld, kunnen deze initiatieven alsnog worden opgepakt.

Onderstaand schema geeft het stappenplan om tot een vergunning voor zon op veld te komen weer.

Figuur 1 - Stappenplan naar een vergunning voor zon op veld

1 Aanleiding en doel

Programma zon op veld

Het Programma zon op veld voor de RES-regio Midden-Holland richt zich op de ontwikkeling van zonneprojecten op veld, benodigd voor het invullen van de opgave voor de regio. Het Programma zon op veld vormt een uitwerking van de RES 1.0 Midden-Holland, die in juni 2021 is vastgesteld.

Tevens is het programma een uitwerking van de omgevingsvisies die door de gemeenteraden zijn vastgesteld. Het programma geeft aan in welke gebieden en binnen welke randvoorwaarden projecten voor zon op veld kunnen worden gerealiseerd, met als doel invulling te geven aan de RES-ambitie. Door dit vooraf in het programma aan te geven, is voor bevoegde gezagen en initiatiefnemers duidelijk welke projecten op medewerking kunnen rekenen.

In de RES Regio Midden Holland wordt de zonneladder toegepast. Kortweg houdt dit in dat zonnepanelen op daken de hoogste prioriteit hebben, gevolgd door zonnepanelen op objecten (denk aan waterbassins en parkeerterreinen), en uiteindelijk zonnepanelen op veld (lands infrastructuur, transitiegebieden en op agrarische gronden).

De eerste categorie wordt in de regio gestimuleerd door nauwe aandacht van het Servicepunt Energietransitie Bedrijven. De tweede categorie wordt in de regio gevrijwaard van deelname aan het programma zon op veld en daarmee de criteria op basis waarvan initiatieven worden geselecteerd. Vergunningsaanvragen mogen direct worden ingediend bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag gebruikt in de vergunningverlening ook de criteria uit het programma, maar er wordt niet gewerkt met een prioritering. De derde categorie dient wel conform de kaders van het programma zon op veld te worden gerealiseerd.

1.1 RES-opgave Midden-Holland

De RES-regio Midden-Holland bestaat uit:

- De gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.
- De waterschappen Schieland en de Krimpenerwaard, Rijnland en De Stichtse Rijnlanden.
- De provincie Zuid-Holland.

Ingezet wordt op een zo gedragen mogelijk regionaal energieplan. Dit gebeurt binnen de RES-regio door samenwerking van de bevoegde gezagen met:

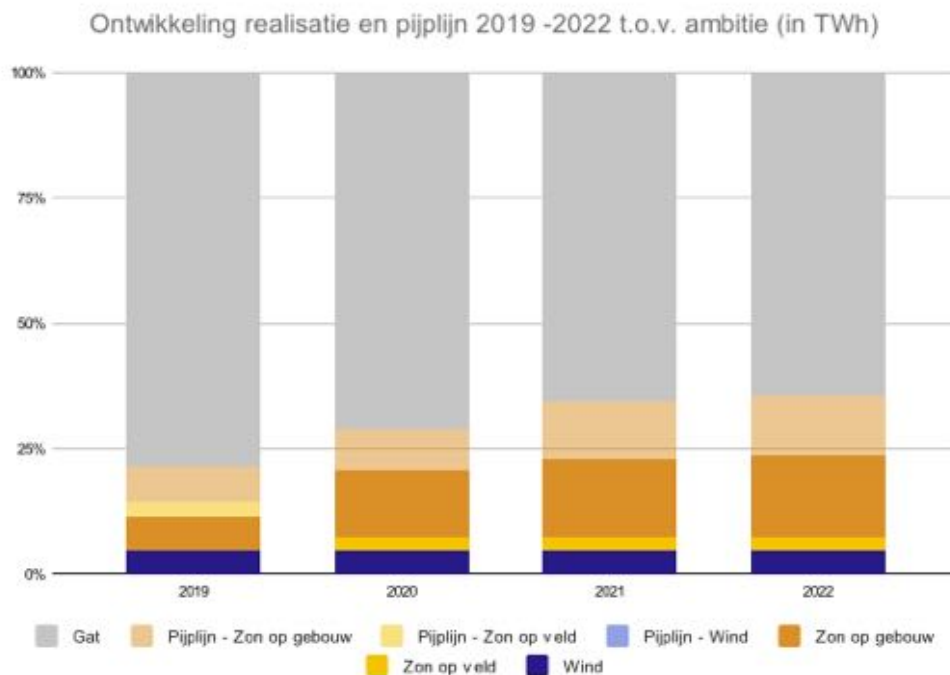
- maatschappelijke organisaties (zoals energiecoöperaties, woningcorporaties, natuur- en milieufederaties, LTO Nederland, duurzaamheidsplatformen van bedrijven en onderwijsinstellingen);
- bedrijven;
- inwoners;
- netbeheerders.

De opgave: een regionale ambitie

Voor Nederland is als doel bepaald dat alle 30 RES-regio's in 2030 samen 35 TWh per jaar aan hernieuwbare elektriciteit opwekken. Het gaat dan om opwek die grootschalig, weersafhankelijk en op land plaatsvindt. In de RES van de regio Midden-Holland is de doelstelling het jaarlijks opwekken van 0,435 TWh schone elektriciteit vanaf 2030. Dit is gebaseerd op de huidige elektriciteitsvraag van de regio. Met zonnepanelen is ongeveer 544 ha aan ruimte nodig op daken, langs wegen en in

woningbouw- of agrarische gebieden, bij elkaar ongeveer 0,435 TWh opwek. Iets meer dan een derde hiervan is in Midden-Holland te realiseren op en langs infrastructuur, op water en op landschap. Zie onderstaande figuur waarin deze opgave is gevisualiseerd.

Figuur 2 - Visualisatie RES M-H opgave plus ontwikkeling in realisatie (bron: RES M-H Voortgangsdokument 2023)

Deze opgave voor 2030 is niet voldoende om het doel van het Klimaatakkoord, een klimaatneutraal Nederland in 2050 te behalen. De regio verwacht een aanvullende opgave om ook ná 2030 bij te dragen aan dit landelijke doel.

Het proces RES 1.0 en participatie

In september 2020 is de Concept RES vastgesteld. Na de concept RES is verder onderzoek gedaan naar de opwekking van schone energie in de regio. In het overleg met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen is gekeken waar windturbines en zonnepanelen passend zijn in het landschap. Ook is gekeken wat dit betekent voor het elektriciteitsnet en of de inwoners en de politiek achter deze mogelijke locaties staan. Het resultaat zijn zoekgebieden die op de kaart van de regio in de RES1.0 zijn ingetekend.

Na de vaststelling van de Concept RES in september 2020 is een participatietraject ingezet. De uitkomsten van de participatie zijn als maatschappelijke adviezen meegewogen en meegenomen in de RES 1.0. Zoekgebieden voor projecten zon op veld maken hiervan deel uit.

Bij het uitwerken van de zoekgebieden naar concrete locaties voor zon op veld-projecten, wordt ingezet op het actief voeren van gesprekken met belanghebbenden op regionaal en lokaal niveau. Daarbij worden mogelijkheden geboden voor financiële participatie en participatie in het proces om te komen tot projecten voor zon op veld. Deze participatievormen voor en met de omgeving zijn vitale uitgangspunten bij de uitwerking van de RES-ambitie.

Vervolg op RES 1.0

Met het vaststellen van RES 1.0 is de volgende fase aangebroken: de realisatiefase. Het uitbouwen van de regionale samenwerking op het gebied van duurzame elektriciteit is essentieel en wordt vormgegeven langs een aantal prioriteiten:

1. Een integrale (verdere) uitwerking van de zoekgebieden.
2. In afstemming met ontwikkeling van de netcapaciteit.
3. Het gezamenlijk ontwikkelen van beleid en uitvoeringskaders.
4. Gezamenlijke acties voor het opstarten en stimuleren van initiatieven voor zon op dak, parkeerterreinen en waterbassins.

Voorstel zoekgebieden

Voor het begrenzen van concrete zoekgebieden in de regio Midden-Holland waarin projecten kunnen worden gerealiseerd voor het tijdvak tot 2030, is een centrale afweging opgesteld (RES 1.0 Midden-Holland, paragraaf 2.1). Daaruit volgde een kaartbeeld met verschillende soorten zoekgebieden voor zon en wind in Midden-Holland. Dit kaartbeeld is te raadplegen via de link: [RES 1.0 Midden-Holland \(resmiddenholland.nl\)](https://resmiddenholland.nl).

In de RES 1.0 is aangegeven dat, om de doelstelling voor 2030 te halen, zoekgebieden en de daarbinnen gelegen locaties nader worden uitgewerkt, verder besproken met de omgeving en hiervoor zijn initiatiefnemers nodig. De voorkeur blijft dat eerst zo veel mogelijk zon op dak, parkeerterreinen en waterbassins wordt gerealiseerd, daarna zon op veld (waaronder zon langs infrastructuur). Daarvoor zijn stevige condities en (extra) inspanningen van alle betrokken partijen nodig. En dat is zeker ook van betekenis voor het realiseren van voldoende projecten voor zon op veld, als bijdrage aan de regionale RES-ambitie.

1.2 Het Programma zon op veld

Voor het invullen van de RES-opgave zijn projecten nodig. Die projecten moeten op geschikte locaties worden gerealiseerd en voldoen aan de daarvoor te stellen randvoorwaarden. Ingezet wordt op kwalitatief goede projecten. Tegelijkertijd is er behoefte aan een zorgvuldige en voortvarende toetsing van projecten, om zo de regionale doelen voor 2030 te kunnen halen. Als bevoegd gezag kunnen gemeenten invloed op deze kwaliteit en locaties uitoefenen, door in het proces van de vergunningverlening voorwaarden te stellen. Hiervoor is op regionaal niveau het Programma zon op veld opgesteld. Van dit programma maken drie ruimtelijke instrumenten deel uit:

- De kansenkaart geeft ontwikkelaars en omwonenden inzicht in de kansrijke gebieden in de regio waar zonnenvelden kunnen worden gerealiseerd.
- Het afwegingskader geeft de minimale eisen en additionele wensen weer op basis waarvan projecten in de regio zullen worden geprioriteerd
- De gebiedsbeschrijvingen geven de landschappelijke kenmerken, voorwaarden voor inpassing en meekoppelkansen voor de (kansrijke) zoekgebieden weer en sluiten aan bij de kansenkaart en het afwegingskader.

Met het Programma zon op veld wordt beoogd een gestroomlijnde realisering van de RES-opgave te faciliteren en te stimuleren. Door beleidskaders en duidelijke gedefinieerde processtappen met elkaar te combineren wil men in de regio toewerken naar tijdige vergunningverlening van projecten met de hoogste kwaliteit. Zodra daadwerkelijke omgevingsvergunningverlening plaatsvindt, zal via monitoring de te verwachten realisering van de RES-opgave bijgehouden worden. Het proces hiervoor wordt in de volgende hoofdstukken beschreven en toegelicht.

1.3 Verantwoording participatie

Het voorliggende Programma zon op veld wordt door de bevoegde gezagen vrijwillig vastgesteld. Hiervoor geldt geen verplichting die uit wet- of regelgeving voortvloeit.

Bij een vrijwillig programma wordt een verantwoording gegeven over participatie en over hoe er invulling is gegeven aan het participatiebeleid (artikel 10.8 Omgevingsbesluit). Over de RES 1.0 heeft participatie plaatsgevonden en ter voorbereiding van het Programma zon op veld.

- Aan het participatietraject in het kader van de RES 1.0 hebben inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen deelgenomen. Na de vaststelling van de Concept RES in september 2020 is een vervolg op het participatietraject ingezet. De uitkomsten van de participatie zijn als maatschappelijke adviezen meegewogen en meegenomen in de RES 1.0.
- Van april tot en met juni 2023 konden mensen meedenken via een online vragenlijst (1.848 respondenten), gesprekken op straat (374 straatgesprekken), inwonersavonden (83 bezoekers) en gesprekken met bedrijven en betrokken organisaties (ongeveer 20 deelnemers). In het 'verslag van het gesprek met inwoners, bedrijven en organisaties over het opwekken van zonne-energie in RES Midden-Holland' wordt hierop ingegaan aan de hand van de volgende vragen:
  - Waarom gingen de gemeenten met inwoners en stakeholders in gesprek over het opwekken van zonne-energie?
  - Wat ging vooraf aan deze gesprekken over het opwekken van zonne-energie?
  - Wat was het doel van de gesprekken?
  - Wat gebeurt er met de resultaten van de gesprekken?
  - Waar gingen de gesprekken over?
  - Hoe hebben gemeenten met inwoners en stakeholders gesproken?
  - Wat is de relatie met de gesprekken uit 2021 over het opwekken van duurzame energie?
  - Wie heeft de gesprekken gevoerd?
- De uitkomsten van de gesprekken zijn betrokken bij het opstellen van het programma zon op veld. Dit heeft met name geresulteerd in het vrijgeven van de kansrijke zoekgebieden in twee segmenten. Het eerste segment betreft voornamelijk zoekgebieden langs infrastructuur. De verwachting is dat de volledige opgave binnen deze zoekgebieden kan worden voldaan. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn, kan ervoor worden gekozen het tweede segment vrij te geven. Dit tweede segment betreft voornamelijk kansrijke gebieden op agrarische gronden. Enkel voor het eerste segment wordt een planning afgegeven. Het tweede segment zal alleen worden vrijgegeven als daar aanleiding voor is. Ook andere aspecten zijn in het programma verwerkt.

De resultaten van het participatietraject zijn opgenomen in de volgende bestanden:

- Verslag van de gesprekken met inwoners, bedrijven en organisaties over het opwekken van duurzame energie in RES Midden-Holland
- Samenvatting verslag van de gesprekken over het opwekken van zonne-energie in RES Midden-Holland
- Tabellen en grafieken participatie zonne-energie in RES Midden-Holland 2023
- Infographic participatietraject voor RES Midden-Holland

Deze bestanden worden opgenomen op de website van de RES Midden-Holland. Hiermee is een verantwoording gegeven over participatie en over hoe er invulling is gegeven aan het participatiebeleid (artikel 10.8 Omgevingsbesluit).

2 Onderdelen van het programma

2.1 De RES-opgave: sturing door bevoegde gezagen verzekerd

Met het vaststellen van dit programma wordt gestuurd op het verlenen van omgevingsvergunningen voor projecten op locaties en binnen voorwaarden, die in dit programma zijn opgenomen. De projecten voor zon op veld zijn vergunningsplichtig. Deze projecten passen niet direct in de huidige bestemmingsplannen. Voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning voor een project is het nodig af te wijken van het bestemmingsplan. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, gaan alle bestemmingsplannen op in één omgevingsplan voor de gehele gemeente en de bestemmingsplannen blijven dus als ruimtelijk kader gelden. Als een college straks een omgevingsvergunning wil verlenen die afwijkt van het omgevingsplan, dan wordt zo'n vergunning een Buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa) genoemd.

Gemeenten vormen samen de RES-regio Midden-Holland en voeren een gezamenlijk beleid ten aanzien van projecten voor zon op veld. Het voorliggende programma biedt de mogelijkheid om in samenhang potentiële projecten te beoordelen en daaruit de projecten met de hoogste kwaliteit te selecteren voor uitvoering. Dat is ook de inzet van de RES-regio. Als het omgevingsplan geen projecten voor zon op veld toestaat, dient een gemeente af te wegen of er wel of geen Bopa wordt toegepast. Als een gemeente op voorhand in het omgevingsplan directe mogelijkheden biedt voor aanleg van zon op veld, dan moet de gemeente een aanvraag voor een project zon op veld vergunnen. Dit gebeurt dan echter buiten de ruimtelijke instrumenten uit het programma zon op veld om en daarmee ook buiten de RES om, die door de gemeenteraden is vastgesteld met als doel om gezamenlijk, in regioverband projecten te toetsen en te realiseren. Daarvoor is toetsing aan toepassing van de spelregels in dit programma nodig en dat kan niet als een project direct moet worden vergund.

2.2 Uitgangssituatie: beleid, ontwikkelingen en netwerk

Beleid

In documenten van de provincie Zuid-Holland, gemeenten en hoogheemraadschappen zijn beleid en regelgeving voor projecten voor zon op veld opgenomen. Deze documenten zijn weergegeven in bijlage 5.1. Daarin is aangegeven of beleid en regelgeving het realiseren van projecten wel of niet toestaat en hoe wordt omgegaan met participatie. Uit analyse van de documenten blijkt het volgende.

- Het provinciale beleid en de bijbehorende regelgeving bieden ruimte voor projecten voor zon op veld, die passen binnen de RES Midden-Holland en het Programma zon op veld. Daarbij zorgen de drie ruimtelijke instrumenten in het programma ervoor dat projecten goed aansluiten op het beleid van de provincie, met name op het gebied van landschap.
- Gemeenten hebben voorgesorteerd of bouwen in hun omgevingsvisies voort op de RES 1.0. Hiermee is duidelijk dat de omgevingsvisies ruimte bieden voor realisering van projecten voor zon op veld. Een omgevingsvisie kan dan ook mede een basis vormen als onderbouwing van projecten voor zon op veld.

Nagenoeg geen van de huidige bestemmingsplannen die vanaf 1 januari 2024 het 'omgevingsplan van rechtswege' vormen, staan projecten voor zon op veld toe. Dat

betekent dat voor het faciliteren van projecten moet worden afgeweken van het vanaf 1 januari 2024 geldende omgevingsplan en dus sprake zal zijn van een Bopa.

- De waterschapsverordeningen bevatten geen specifieke regels voor projecten voor zon op veld. Dat laat onverlet dat alle regels vanuit het waterschap van toepassing zijn en dat daaraan moet worden voldaan of rekening mee moet worden gehouden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan zon op dijken, hier zijn de waterschappen zeer terughoudend in.

De provinciale zonneladder vormt één van de belangrijke beleidsuitgangspunten voor het programma. De zonneladder is als volgt opgebouwd:

1. Zonne-energie op daken en gevels.
2. Zonne-energie op terreinen en objecten binnen bebouwd gebied.
3. Zonne-energie op terreinen en objecten in het landelijk gebied.
  - a. Agrarische bouwpercelen.
  - b. Locaties met een functie als verkeersinfrastructuur of een locatie ten dienste daarvan.
  - c. Slibdepots, waterbassins, spaarbekkens, bergingsgebieden en voormalige stortplaatsen.
  - d. Glastuinbouwgebied mits er sprake is van meervoudig ruimtegebruik en aangetoond is dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de omvang en de bruikbaarheid van het glastuinbouwgebied;
  - e. Een locatie waar een stedelijke functie aan is toebedeeld, maar waar die functie nog niet is gerealiseerd.
4. Zonne-energie op landbouw- en natuurgronden.

Ontwikkelingen

Er zijn weliswaar enkele projecten bij gemeenten bekend¹. Echter, geen projecten voor zon op veld zijn in behandeling gericht op vergunningverlening. Dat betekent dat de taakstelling die er staat, nog moet worden gevuld met projecten. Het programma is nadrukkelijk gericht op het stimuleren van de ontwikkeling en het indienen van projecten op veld na vaststelling hiervan.

Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)

In samenwerking met het Rijk worden eind 2023 de eerste stappen gezet in de voorverkenning van duurzame opwek op rijksvastgoed en rijksgronden, het zogeheten OER traject. Omdat ten tijde van vaststelling en uitvoering van het programma zon op veld nog niet duidelijk is op welke gronden eventueel duurzame opwek vanuit het OER traject gerealiseerd kan worden, worden initiatieven van ontwikkelaars op rijksvastgoed en rijksgronden op en langs infrastructuur vooralsnog niet in behandeling genomen.

---

¹ Een uitzondering hierop is het bestemmingsplan Verzamelplan Zuidplas 2023 waarin collectieve energievoorzieningen op agrarisch bestemde gronden voor glastuinbouw zijn toegestaan en daarmee projecten voor zon op veld.

In het ontwerpbestemmingsplan Middengebied Zuidplaspolder 1 wordt het realiseren van een zonneveld specifiek toegestaan. Gelet op de gezamenlijke regionale opzet van de RES 1.0 en het voorliggende programma zon op veld is het nodig om de voorgestelde bestemming gewijzigd vast te stellen, zodanig dat geen project zon op veld direct mogelijk is, ook niet via een vergunningplicht is zoals voorgesteld. Zie hiervoor paragraaf 2.1.

Netwerk

Eind 2022 heeft Stedin op basis van de regionale ambitie en reeds lopende en geplande initiatieven een netimpactanalyse uitgevoerd. Deze analyse geeft inzicht in de gevolgen van regionale keuzes met betrekking tot duurzame opwek op de energie-infrastructuur. Veel van deze keuzes zijn op het moment nog niet concreet, denk hierbij aan de precieze locatie waarop zonnepanelen op veld gerealiseerd zullen worden. De analyse geeft een overzichtelijk beeld van te verwachten knelpunten en de mogelijke oplossingen hiervoor. Een nieuwe analyse is in 2024 te verwachten. Uit de meest recente netimpactanalyse valt voor de regio Midden-Holland het volgende op te maken:

- In de regio is met name sprake van (toekomstige) congestie voor afname. Voor opwek zijn voornamelijk meer mogelijkheden.
- Op zeven zogeheten hoog- en middenspanningsstations in de regio, met name in Zuidplas, kunnen knelpunten optreden als gevolg van de ambitie voor opwekking. Op de overige van de hoog- en middenspanningsstations worden geen opwek-knelpunten voorzien.
- Voor het wegnemen van deze knelpunten worden twee stations uitgebreid en drie nieuwe stations gebouwd. Hierdoor wordt de opwekcapaciteit (zowel bestaand als additioneel) beter verspreid over de stations. Daarnaast zal het nieuwe hoofdstation Woerden-Zuid een deel van de belasting van hoofdstation IJsseldijk overnemen.
- De werkzaamheden rondom uitbreiding en nieuwbouw worden naar verwachting uiterlijk 2030 afgerond. Dit kan betekenen dat projecten voor de opwekking van hernieuwbare energie die voor die tijd vergund zijn en voor 2030 gerealiseerd dienen te zijn, te maken krijgen met schaarste op het net waardoor er niet kan worden teruggeleverd. In de prioritering van projecten naar vergunningverlening dient hiermee rekening te worden gehouden.
- Door het grote aandeel van grootschalig zon op dak zijn forse aanpassingen nodig in de lagere netvlakken. Hierbij is additionele fysieke ruimte noodzakelijk voor het bijplaatsen van distributieruimtes op wijkniveau, denk aan capaciteitsgestuurde leveringscontracten en het 'local4local'-principe.
- De totale kosten ca. € 120 – € 141 miljoen bedragen en circa 15.000 – 20.500 m² additionele ruimte verspreid over de regio benodigd is voor deze netinfrastructuur. Het gros van deze investeringen is al voorzien in het investeringsplan van de netbeheerders. De benodigde investering om het verwachte knelpunt in station Langeland Zuid op te lossen, zal opgenomen worden in het eerstvolgende investeringsplan.

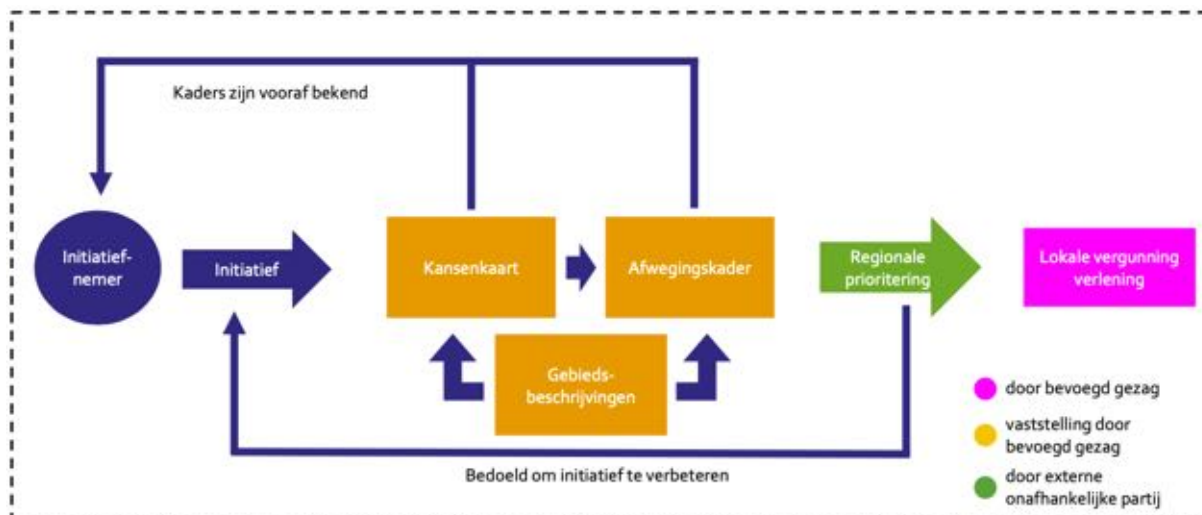
In Zuidplas is, gegeven het hoge aantal knelpunten voor opwekking en afname, op 14 februari 2023 door Netbeheerder Stedin reeds netcongestie afgekondigd. Zowel voor opwek als voor afname gelden restricties voor nieuwe en bestaande gebruikers.

Al met al zijn er restricties met betrekking tot netcongestie en opwek, die van belang zijn voor de organisatie van het Programma zon op veld. Hiermee zal in de verdere uitwerking richting vergunningverlening rekening worden gehouden.

2.3 Opbouw en samenhang van de ruimtelijke instrumenten

Het Programma zon op veld, dat drie afzonderlijke ruimtelijke instrumenten beschrijft, geeft antwoord op de vraag 'op welke wijze worden projecten stapsgewijs begeleid tot aan de vergunningverlening?'. Onderstaand schema geeft deze stappen weer alsmede de samenhang tussen de afzonderlijke ruimtelijke instrumenten.

Figuur 2 - Programma Zon op veld met ruimtelijke instrumenten

Deze ruimtelijke instrumenten leiden er gezamenlijk toe dat kwalitatief goede projecten op de juiste locaties worden vergund. De instrumenten zijn vooraf bekend, bij bevoegde gezagen, initiatiefnemers en voor de omgeving (inwoners, bedrijven en andere instanties). Initiatiefnemers kunnen hierdoor zo goed mogelijk voorsorteren op het aanleveren van een kwalitatief project.

2.4 Kansenskaart

De kansenskaart heeft als doel om in de regio onderscheid te maken tussen kansrijke en niet kansrijke gebieden voor de opwek van zon op veld binnen de vastgestelde zoekgebieden uit de RES 1.0. Het houdt in:

- Een detaillering van de zoekgebieden.
- Een multicriteria-analyse met criteria zorgt voor elk zoekgebied voor een score ten aanzien van de mate van kansrijkheid van dat zoekgebied.
- Door vergelijking van de scores wordt duidelijk welke projecten als meest wenselijk worden aangemerkt.

De kansenskaart biedt initiatiefnemers in een oogwenk inzicht in de kansrijkheid van een locatie door zoekgebieden aan te wijzen. Met die zoekgebieden vindt regionale sturing plaats op de realisatie van initiatieven binnen de aangewezen kansrijke gebieden. De kansrijkheid vloeit voort uit een samenstelling van belangrijke criteria aan de hand waarvan een gebied wel of niet geschikt blijkt te zijn voor zonneparken. Deze criteria zijn:

- type zoekgebied (langs infrastructuur, op agrarische gronden of in transitiegebieden);
- bodemtype (klei of veengronden);
- natuurwaarden - aanwezigheid van natuurgebieden;
- recreatiewaarden - aanwezigheid van recreatiegebieden;
- geplande ontwikkelingen;
- netaansluiting;
- netimpact;
- archeologische waarden;
- cultuurhistorische waarden;
- gebiedsspecifieke meekoppelkansen;
- landbouw- en landschappelijke waarden.

In het beleidsparticipatietraject over de ruimtelijke instrumenten, voorafgaand aan het vaststellen van het programma, zijn deze criteria zorgvuldig getoetst en gewogen bij omwonenden in enquêtes, straatgesprekken, excursies en stakeholdersbijeenkomsten.

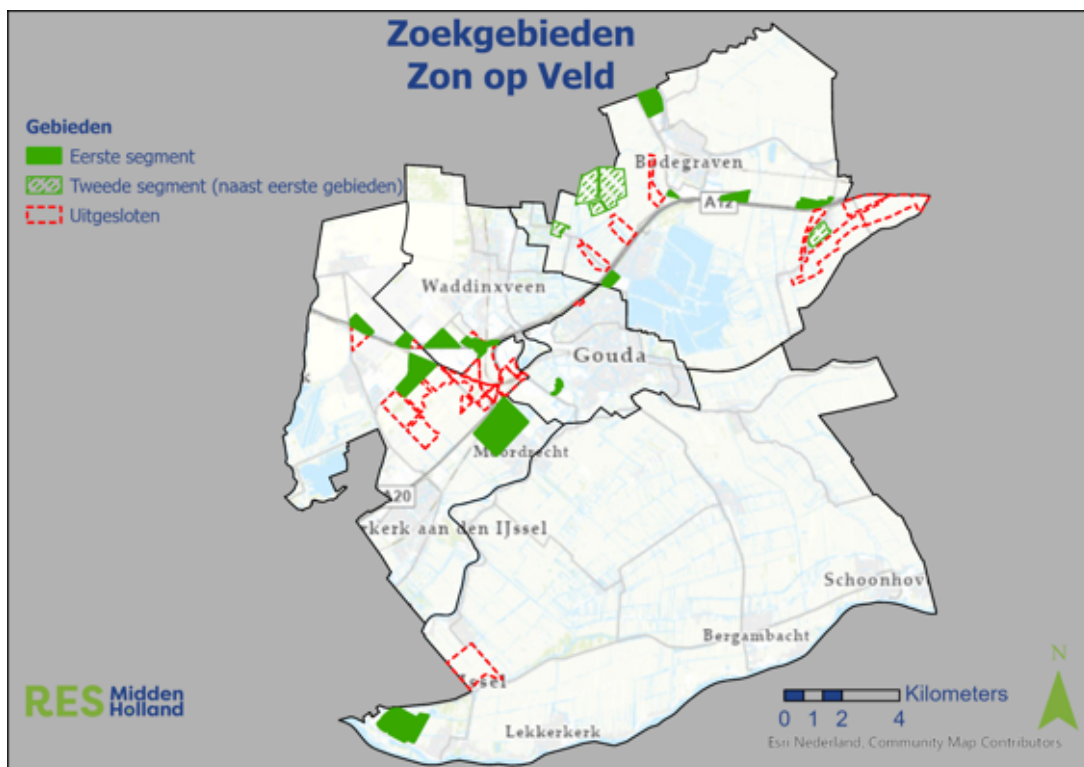
Mate van kansrijkheid

Met de kansenkaart worden zoekgebieden onderscheiden in kansrijk, matig kansrijk of niet kansrijk, bepaald op basis van eerder genoemde criteria. In de regio zijn op dit moment enkel kansrijke en niet kansrijke zoekgebieden aangewezen.

Beoordeling	Definitie
Groen gebied	Redelijk kansrijk tot kansrijk: Het gebied is geschikt voor de realisatie van zonnepanelen op veld. Dit beïnvloedt de beoordeling van een plan positief . Het is <u>niet</u> zo dat een project op deze gebieden per definitie als wenselijk wordt gezien. Initiatiefnemers dienen de criteria van het afwegingskader in acht te nemen bij de verdere uitwerking van hun plan.
Oranje gebied	Matig kansrijk Het gebied is minder geschikt voor zonnepanelen op veld. Dit beïnvloedt de beoordeling van een plan negatief . Of een project op dit gebied als wenselijk wordt gezien is mede afhankelijk van de beoordeling van het plan op andere thema's. Initiatiefnemers dienen de criteria van het afwegingskader in acht te nemen bij de verdere uitwerking van hun plan.
Rood gebied	Niet kansrijk Dit gebied is niet geschikt voor de plaatsing van zonnepanelen. Een project wordt per definitie niet als wenselijk gezien. Het advies is om gebruik te maken van kansen voor zonnevelden in andere gebieden.

Tabel 1 - Indeling kansrijkheid zoekgebieden

De kansenkaart ziet er als volgt uit.

Figuur 3 - Kansenkaart Zon op veld Midden-Holland

Tegemoetkomend aan de landelijke en regionale zonneladder, en op basis van de criteria en het participatietraject worden binnen het totaal aan zoekgebieden de kansrijke zoekgebieden in twee segmenten vrijgegeven.

Het eerste segment betreft voornamelijk zoekgebieden langs infrastructuur. De verwachting is dat de volledige opgave binnen deze zoekgebieden kan worden voldaan. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn, kan ervoor worden gekozen het tweede segment vrij te geven. Dit tweede segment betreft voornamelijk kansrijke gebieden op agrarische gronden. Enkel voor het eerste segment wordt een planning afgegeven. Het tweede segment zal alleen worden vrijgegeven als daar aanleiding voor is.

Hiernaast worden, conform de zonneladder, projecten op dak, parkeerterreinen, waterbassins, geluidschermen, bestaande infrastructuur, boerenerven, stortplaatsen of bebouwing uitgesloten van deelname aan het programma, om de vergunningverlening hiervoor te bespoedigen. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 2.6.

Kansrijke zoekgebieden

Hieronder volgt de lijst met kansrijke zoekgebieden die in de regio worden vrijgegeven.

Zoekgebied	Gemeente	Type
Polder Westeinde Waarder Noord	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Driehoek N11/N459/Nespad	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Binnenpolder Oost (Dammekant)	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Zoutman-West	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Gouda buitengebied	Gouda	Langs infrastructuur
Krimpenerhout	Krimpenerwaard	Agrarisch gebied
Tweede Bloksweg	Waddinxveen	Langs infrastructuur
Waddinxveen Knoop A12/A20/N457	Waddinxveen	Langs infrastructuur
Bredeweg - Noordelijke Dwarsweg - A12 (A12/N219 knoop)	Zuidplas	Langs infrastructuur
Groen energielandschap	Zuidplas	In transitiegebied
Moerkapelle Zuid (A12/Swanlaweg)	Zuidplas	Langs infrastructuur
Restveengebied	Zuidplas	In transitiegebied

Tabel 2 - Eerste segment zoekgebieden

Zoekgebied	Gemeente	Type
Polder Middelburg	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Polder Westeinde Waarder Oost	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder Oost	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder West	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder Zuid	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied

Tabel 3 - Tweede segment zoekgebieden

Ieder zoekgebied heeft op basis van de voornoemde criteria een score toebedeeld gekregen. Deze score is onderdeel van de criteria van het afwegingskader en telt mee in de beoordeling van een initiatief binnen de prioritering. In paragraaf 2.6 wordt over de prioritering meer toegelicht.

De kanskaart wordt gepubliceerd op een nader in te richten website, in de vorm van een uitnodiging aan de omgeving. Vanaf dat moment kunnen initiatiefnemers en omwonenden de

kansenkaart raadplegen en zal dit onderdeel zijn van het toetsings- en prioriteringstraject binnen het Programma zon op veld.

In [bijlage 5.2](#) is een uitgebreidere beschrijving van de criteria en de werking van de kansenkaart in relatie tot de andere ruimtelijke instrumenten weergegeven in de vorm van een handreiking.

2.5 Gebiedsbeschrijvingen

Voor de onderbouwing van de kansrijkheid van ieder zoekgebied én de duiding van gebiedsspecifieke kenmerken, zijn voor ieder kansrijk zoekgebied gebiedsbeschrijvingen opgesteld. Het doel van de gebiedsbeschrijvingen is om:

- De kansrijkheid van een zoekgebied in de kansenkaart te ondersteunen of te nuanceren met onderbouwing en om de navolbaarheid van de gegeven score te duiden.
- Gebiedsspecifieke, landschappelijke kenmerken om inpassing van zonnepanelen en aansluiting op gebiedsspecifieke meekoppelkansen te duiden. Meekoppelkansen kunnen in de praktijk worden ingevuld door het combineren van een project met andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals een natuurontwikkeling of transitie in de landbouw.

De gebiedsbeschrijvingen zijn aanvullend op de kansenkaart; zo dienen projecten aan te sluiten op de gebiedsspecifieke kenmerken uit de gebiedsbeschrijving. Voor ieder zoekgebied is een gebiedsbeschrijving opgesteld. Voor de zoekgebieden die kansrijk zijn is een verdiepend onderzoek gedaan naar gebiedsspecifieke kenmerken, zodat initiatiefnemers hier beter op kunnen aansluiten.

In het beleidsparticipatietraject zijn de zoekgebieden zorgvuldig getoetst en gewogen bij omwonenden in enquêtes, straatgesprekken, excursies en stakeholdersbijeenkomsten.

De gebiedsbeschrijvingen worden als bijlage van de kansenkaart gepubliceerd in de nader te vormen uitnodiging. Vanaf dat moment kunnen initiatiefnemers en omwonenden de kansenkaart en gebiedsbeschrijvingen raadplegen en zullen deze onderdeel zijn van het prioriterings- en beoordelingstraject binnen het Programma zon op veld.

In bijlage 5.2 is een uitgebreidere beschrijving van de gebiedsbeschrijvingen als onderdeel van de kansenkaart en in relatie tot de andere ruimtelijke instrumenten weergegeven in de vorm van een handreiking. De gebiedsbeschrijvingen van de kansrijke zoekgebieden, zowel de zoekgebieden die in eerste instantie worden vrijgegeven als de zoekgebieden die optioneel later worden vrijgegeven, zijn aan de bijlagen van dit document toegevoegd.

2.6 Afwegingskader

Het afwegingskader heeft als doel om de wenselijkheid van initiatieven voor de regio te bepalen, binnen gebieden die in de kansenkaart als kansrijk worden geacht. Alleen wenselijke initiatieven, dat wil zeggen initiatieven die binnen het afwegingskader als wenselijk worden beoordeeld, komen in de regio in aanmerking voor het toegekend krijgen van een omgevingsvergunning. Het afwegingskader is daarmee een voorportaal van de vergunningverlening. De vergunningverlening zelf vindt onveranderd door het bevoegd gezag plaats.

De methode betreft een multicriteria-analyse die voor elk initiatief een oordeel geeft over de wenselijkheid ervan. Op basis van een set criteria die kwantitatief kunnen worden 'gescoord', krijgt ieder initiatief een score toebedeeld. De initiatieven met de hoogste score zijn het meest wenselijk.

Voorwaarden

Belangrijk voor initiatiefnemers en ontwikkelaars zijn de voorwaarden om in aanmerking te komen voor beoordeling binnen het afwegingskader:

- Eenieder die een initiatief voor zonnepanelen op veld wil realiseren en daarmee vergunningsplichtig is, kan zich als 'initiatiefnemer' opgeven.
- Een initiatief dient te voldoen aan de minimale eisen op ieder criterium binnen het afwegingskader.
- Een initiatief dient te liggen in één van de kansrijke zoekgebieden die zijn gepubliceerd binnen de kansenkaart.
- Een initiatief mag niet op Rijksvastgoed- en Rijksgrond liggen.
- Een initiatief dient afgestemd en akkoord te zijn bevonden door de eigenaar van de grond waarop het initiatief dient te worden ontwikkeld.
- Een initiatief dient te voldoen aan het toepassingsbereik voor een zonneveld zoals opgenomen in het omgevingsbeleid van de provincie

Uitzonderingen

Er zijn enkele uitzonderingen voor projecten die wel vergunningplichtig zijn, maar waar prioritering middels het afwegingskader en daarmee het programma zon op veld niet van toepassing is. Deze projecten kunnen bij het bevoegd gezag direct een omgevingsvergunning aanvragen en die omgevingsvergunningen kunnen worden verleend als de aanvragen voldoen aan alle voorwaarden voor provinciaal en gemeentelijk beleid aangaande de ruimtelijke kwaliteit en beleid en regelgeving vanuit de waterschappen. Het gaat hier om een omgevingsvergunning waarvoor een Bopa-procedure kan worden toegepast.

De uitzonderingen betreffen:

- Projecten voor zon op veld met een omvang kleiner dan het provinciaal toepassingsbereik voor een zonneveld.
- Projecten voor zon op parkeerterreinen (solar carports).
- Projecten voor zon op waterbassins.
- Projecten voor zon op geluidsschermen.
- Projecten voor zon op bestaande infrastructuur (zoals taluds).
- Projecten voor zon op boerenerven, stortplaatsen of bebouwing.

Bij projecten met een omvang kleiner dan het provinciaal toepassingsbereik voor een zonneveld wordt gedacht aan kleine velden gericht op de opwek van eigen energie. Voor deze uitzondering is gekozen om particuliere eigenaren niet onnodig in het afwegingskader van het programma op te nemen. Bij realisatie van dergelijke kleine velden blijven ruimtelijke kwaliteit en inpassing onverminderd van toepassing.

Voor andere projecten die niet tot deze uitzonderingscategorie behoren is het niet de bedoeling dat daarvoor afzonderlijke omgevingsvergunningen worden aangevraagd, buiten de openstellingstermijnen van het programma zon op veld. Een aanvraag zal worden afgewezen. Zie hiervoor paragraaf 2.1 van dit programma.

Criteria

Het afwegingskader biedt de regio een kader waarbinnen initiatieven ten opzichte van elkaar op meerdere kwalitatieve factoren worden beoordeeld. Zo is eenduidig inzicht te verkrijgen waar een project op voorhand in de regio aan dient te voldoen, en op welke manier een initiatiefnemer de wenselijkheid van het project kan vergroten door te streven naar hogere scores. De wenselijkheid van een project is een optelsom van scores op criteria die door de regio belangrijk worden gevonden, te weten:

- de locatie op de kansenkaart;
- gebiedsspecifieke meekoppelkansen;
- landschappelijke inpassing;
- ontwerp;
- biodiversiteit;
- veiligheid en gezondheid;
- participatie – projectparticipatie;
- participatie - lokaal eigendom;
- netbeheer.

In het beleidsparticipatietraject zijn deze criteria zorgvuldig getoetst en gewogen bij omwonenden in enquêtes, straatgesprekken, excursies en stakeholdersbijeenkomsten. Sommige criteria overlappen, zo komen natuurinclusieve ontwerpen terug in de criteria landschappelijke inpassing, ontwerp en biodiversiteit. In de beoordeling van initiatieven wordt hiermee rekening gehouden.

Bijzondere aandacht gaat uit naar participatie in de vorm van projectparticipatie en de gelegenheid voor de samenleving om te participeren in financiële deelname aan projecten. Iedere gemeente stelt zelf het beleid en regelgeving voor lokaal eigendom vast. Initiatiefnemers worden gevraagd een plan op te stellen op welke manier invulling wordt gegeven aan deze vormen van participatie.

De criteria van het afwegingskader worden gepubliceerd samen met kansenkaart en gebiedsbeschrijvingen. Vanaf dat moment kunnen initiatiefnemers en omwonenden de criteria raadplegen en zullen deze onderdeel zijn van het prioriterings- en beoordelingstraject binnen het Programma zon op veld.

In [bijlage 5.3](#) is een uitgebreidere beschrijving van de criteria en de werking van het afwegingskader in relatie tot de andere ruimtelijke instrumenten weergegeven in de vorm van een handreiking.

Wenselijke projecten

Ieder project dat wenselijk wordt geacht, scoort minimaal voldoende op alle criteria in het afwegingskader. Maar niet ieder initiatief dat voldoende scoort, is wenselijk. Dit hangt af van het totaal aan initiatieven dat nodig is om de ambitie te halen. Startend met het hoogst geprioriteerde initiatief wordt vervolgens de bijdrage aan de ambitie opgeteld, doorwerkend tot het initiatief waarmee het bod wat op dat moment noodzakelijk is, is behaald. Er wordt hierbij tevens rekening gehouden met een overprogrammering van 20% op het totaal beoogde vermogen om projecten die mogelijk alsnog afvallen te compenseren.

De initiatieven die binnen de marge vallen om het bod te halen, krijgen prioriteit en zijn conform de methodiek 'wenselijk'. De overige initiatieven, ongeacht hun score, zijn dat niet en zijn daarmee 'niet wenselijk'. Er kunnen zich hierdoor enkele situaties voordoen:

- Het kan zijn dat een initiatief eerst wenselijk is, maar door de komst van een ander initiatief dat hoger scoort of de verlaging van de ambitie, ineens niet meer. Andersom kan dit ook, een initiatief dat eerst niet wenselijk is, kan door de verhoging van de ambitie of het wegvallen van andere initiatieven, ineens wél wenselijk zijn.
- Het kan zijn dat te weinig initiatieven worden ingebracht. Hierdoor zijn mogelijk alle initiatieven die de minimale eis hebben gehaald, wenselijk om de beoogde ambitie alsnog te kunnen halen.
- Het kan zijn dat er een initiatief met een zeer grote bijdrage aan het bod bovenaan de prioriteitenlijst staat. Hierdoor is het totaal aantal wenselijke projecten mogelijk erg gering.

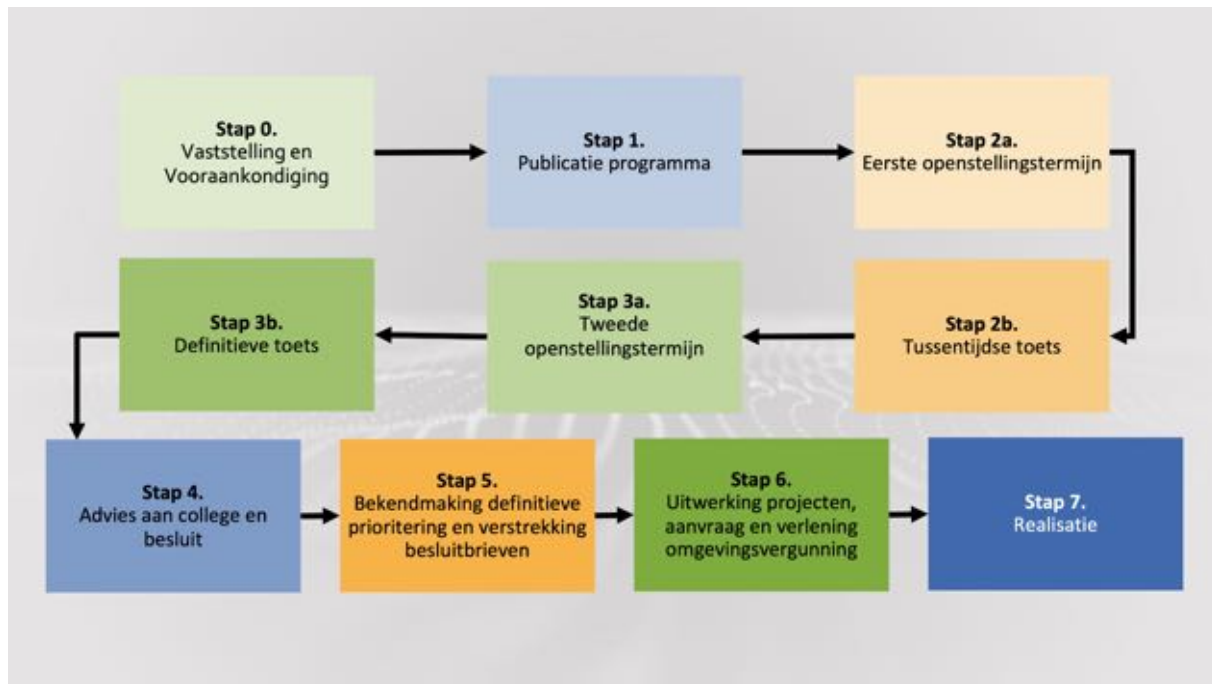
De wenselijkheid wordt op deze manier behaald door het simpele feit of de ambitie met het beoogde aantal projecten wordt gehaald of niet.

3 Toepassing van het programma

3.1 Stappenplan Programma zon op veld

De inzet van de verschillende ruimtelijke instrumenten leidt tot besluiten over het al dan niet vergunnen van projecten. Het bevoegde gezag, de initiatiefnemer en de omgeving vervullen ieder hun eigen rol (zie schema).

Figuur 1 (herhaald) - Stappenplan

Stap 0. Vaststelling en vooraankondiging

Vaststelling van het programma met kanskaart, gebiedsbeschrijvingen en afwegingskader.

Het college stelt het Programma zon op veld vast en daarmee de kanskaart, gebiedsbeschrijvingen en het afwegingskader. De gemeenteraad neemt vooraf aan de besluitvorming kennis van het programma en wordt gevraagd het besluit te nemen om niet over te gaan tot het indienen van wensen en bedenkingen.. Daarmee krijgen de gemeenteraden, colleges, initiatiefnemers en omgeving inzicht in de mogelijkheden die worden geboden voor het faciliteren van projecten voor zon op veld.

De eigenaren van gronden binnen de aangewezen zoekgebieden op de kanskaart en die kansrijk zijn, worden geïnformeerd over het proces. Specifiek krijgen zij de informatie over de kaders en de spelregels die van belang zijn voor degene die een project voor de betreffende gronden wil aanmelden. Tevens wordt duidelijk aangegeven op welke wijze de grondeigenaar overleg met de organisatie van dit proces kan hebben, mocht men daar aan het begin of gaandeweg het proces behoefte aan hebben. De grondeigenaren zijn geïnformeerd, nadat de colleges het concept-programma hebben behandeld, en gelijktijdig met het vrijgeven van het programma voor een 'wensen en bedenkingen' procedure bij de gemeenteraad. Andere eigenaren, buiten de kansrijke gebieden op de kanskaart, worden niet nadrukkelijk geïnformeerd.

Stap 1. Publicatie

De initiatiefnemer stemt initiatief af op kansenkaart, afwegingskader en gebiedsbeschrijvingen.

Na vaststelling van het Programma zon op veld wordt het programma en de daarvan deel uitmakende ruimtelijke instrumenten gepubliceerd op een nader in te richten RES-portaal (website). Met de publicatie worden de werking, de termijnen van openstelling voor het indienen van projecten en de manier van aanmelden duidelijk aangegeven. Ook wordt duidelijk gemaakt hoeveel rondes van openstelling er zullen zijn, zowel voor het realiseren van het bod tot 2030 als voor eventuele daaropvolgende ambities.

De publicatie wordt breed gecommuniceerd. Door het programma met de afzonderlijke ruimtelijke instrumenten eenvoudig beschikbaar te stellen wordt ook een zo breed mogelijk publiek van omwonenden en initiatiefnemers op de hoogte gesteld van de gepubliceerde ruimtelijke instrumenten.

Met de brede publicatie wordt geborgd dat:

- Projecten binnen de zoekgebieden worden gerealiseerd.
- Duidelijk is welke locaties binnen de vastgestelde zoekgebieden kansrijk zijn.
- Inzichtelijk is met welke ruimtelijk-landschappelijke kenmerken rekening wordt gehouden.
- Op welke wijze met andere aspecten in de omgeving, zoals belangen van inwoners, rekening is gehouden.
- De meekoppelkansen en gebiedsspecifieke eigenschappen waar projecten het beste op kunnen aansluiten, duidelijk zijn.

Stap 2a. Eerste openstellingstermijn

De initiatiefnemer dient het project in bij de betreffende gemeente of bij de RES regio.

De initiatiefnemer kan binnen een vastgestelde termijn het project indienen via het portaal, zodat deze wordt meegenomen in de toetsing en de prioritering. Het beste project op de meest kansrijke locatie krijgt de hoogste prioriteit. Gedurende de openstellingstermijn worden er geen uitspraken naar de initiatiefnemers gedaan over de wenselijkheid van het initiatief. Wel bepaalt de onafhankelijke partij die de initiatieven zal gaan beoordelen al in deze fase samen met de betreffende ambtenaren bij de gemeenten de binnenkomende initiatieven.

Tijdens deze fase zullen de onafhankelijke partij en gemeenteambtenaren op ruimtelijke ordening vanuit de betreffende gemeenten samenwerken om de binnenkomende initiatieven te beoordelen en af te wegen op basis van de kansenkaart en de criteria uit de gebiedsbeschrijvingen en het afwegingskader.

Stap 2b. Tussentijdse toets

De externe onafhankelijke partij toetst de initiatieven en stelt een advies met tussentijdse prioritering op.

Na de eerste termijn komt de onafhankelijke partij samen om de reeds ingediende en beoordeelde initiatieven nog eens eenduidig te toetsen om te komen tot een gelijkwaardige beoordeling voor ieder initiatief.

Hierna stelt ze een tussentijdse prioritering op. Deze prioritering wordt als voortgangsrapportage ter informatie aangeboden aan de Kerngroep (de ambtelijke vertegenwoordiging in het RES programma) en de Stuurgroep (de politieke- en maatschappelijke vertegenwoordiging in het RES programma). De stuurgroep legt het voor aan de colleges.

Op de prioritering staan enkel projecten die aan de minimale eisen voldoen. Het kan zijn dat zoveel projecten zijn ingediend dat de ambitie ruimschoots gehaald wordt. Dan zullen projecten die wel aan de minimale eisen voldoen maar minder wenselijk zijn dan anderen, niet geprioriteerd worden. Het kan ook zo zijn dat ieder project dat aan de minimale eisen voldoet nodig is om de regionale ambitie te halen en dat er nog steeds een restopgave overblijft. De externe onafhankelijke partij geeft dan aan welke acties kunnen worden overwogen om de ambitie alsnog te halen.

Het tussentijdse rapport bevat daarmee de volgende elementen en uitgangspunten:

- De lijst geprioriteerde projecten bevat het aantal projecten dat nodig is om de beoogde ambitie voor zon op veld te behalen, plus een reservering van 20% extra capaciteit, rekening houdend met enige uitval in de vervolgfases van vergunningverlening en realisatie.
- Er zal tevens gerapporteerd worden over:
  - Het openstellen van additionele kansrijke zoekgebieden.
  - Het wijzigen van criteria en voorwaarden binnen het programma.
  - Eventuele noodzaak voor herijking.

Stap 3a. Tweede openstellingstermijn

De externe onafhankelijke partij koppelt de stand van prioritering terug aan initiatiefnemers en deze krijgen de kans nieuwe initiatieven in te dienen en bestaande te verbeteren.

Na het opstellen van de tussentijdse prioritering en parallel aan het aanbieden ervan aan de colleges worden de initiatiefnemers gecontacteerd.

- Projecten die als wenselijk worden beoordeeld krijgen teruggekoppeld wat op dat moment ten opzichte van andere initiatieven, de score van wenselijkheid van hun initiatief is en op welke manier ze dit nog verder kunnen verbeteren.
- Projecten die niet voldoen aan de minimale eisen worden uitgenodigd hun project te verbeteren binnen deze tweede termijn.

Zonder details van andere initiatieven prijs te geven kunnen alle initiatiefnemers gestimuleerd worden hun project op onderdelen te verbeteren.

Vervolgens krijgen initiatiefnemers de kans hun initiatief te verbeteren of een nieuw initiatief in te dienen. Ook initiatiefnemers die in de eerste ronde niet hebben meegedongen kunnen zich aanmelden. Kleine initiatiefnemers, zoals lokale organisaties die gedurende de eerste ronde een initiatief hebben ingediend, kunnen gebruikmaken van begeleiding vanuit de onafhankelijke externe partij en van ambtelijke ondersteuning vanuit gemeenten. Deze begeleiding dient ertoe het initiatief te verbeteren.

Stap 3b. Definitieve toets

De externe onafhankelijke partij toetst opnieuw de ingediende, verbeterde projecten en stelt hierover een definitief advies op.

Na het verstrijken van de tweede termijn is het niet meer mogelijk om een initiatief in te dienen. Eventuele latere aanvragen worden terzijde gelegd, omdat deze niet passen binnen de spelregels van het programma. Het programma is gericht op tijdige verlening van vergunningen voor het realiseren van projecten met de hoogste kwaliteit. Als een project niet binnen het stramien van het programma wordt ingediend en door de aangegeven tijdspaden van het programma niet kan worden beoordeeld, kan het dus ook niet als meest wenselijke worden aangemerkt.

De aangepaste projecten worden door de externe onafhankelijke partij opnieuw getoetst. Vervolgens vindt opnieuw een definitieve prioritering plaats. Daarnaast schrijft de externe onafhankelijke partij een definitief advies onder welke voorwaarden de projecten kunnen worden vergund.

In het advies wordt, naast de onderwerpen die tijdens de tussentijdse rapportage tevens zijn behandeld, ook de verdeling van projecten over de regio besproken. Bij een onevenredige verdeling van projecten over de verschillende zoekgebieden, dat wil zeggen bij een afwijking van meer dan 20%, wordt hierover geadviseerd.

Het advies met daarin de definitieve prioritering wordt wederom aan de Kerngroep en de Stuurgroep van de RES aangeboden.

Stap 4. Advies aan colleges en raden

Het definitieve advies met prioritering van wenselijke projecten wordt ter besluit voorgelegd met de intentie om aan deze projecten ook daadwerkelijk vergunningen te verlenen.

De kerngroep legt het definitieve advies voor aan de colleges. Het gehele advies wordt ter informatie voorgelegd, de adviezen en de te vergunnen projecten voor specifieke gemeenten worden ter besluitvorming voorgelegd in de gemeenten waar de initiatieven beoogd zijn. De gemeenteraden wordt gevraagd kennis te nemen van het advies en te besluiten niet over te gaan op wensen en bedenkingen.

Het doel van het collegebesluit en het raadsbesluit om niet over te gaan op wensen en bedenkingen is dat al vóór de vergunningsaanvraag de regionale colleges en raden op één lijn zitten wat betreft de wenselijkheid over de te realiseren projecten. Met het besluit wordt de intentie uitgesproken de gewenste projecten ook te vergunnen bij een uitgewerkte vergunningsaanvraag. Op deze wijze kan de vergunningverlening zelf binnen de gemeenten bespoedigd worden.

Stap 5. Bekendmaking definitieve prioritering en verstrekking bevestigingsbrieven

Op basis van de vastgestelde prioritering worden de initiatiefnemers van de wenselijke initiatieven verzocht een omgevingsvergunning aan te vragen.

Na vaststelling van de prioritering door de colleges en na het besluit van de gemeenteraden om niet over te gaan op wensen en bedenkingen, worden de initiatiefnemers schriftelijk geïnformeerd. In deze brief staat onder welke voorwaarden een initiatiefnemer een omgevingsvergunning voor het

betreffende project kan aanvragen. Alleen initiatieven die deze bevestigingsbrief hebben ontvangen komen in aanmerking voor een omgevingsvergunning.

Stap 6. Uitwerking projecten, aanvraag en verlening omgevingsvergunning

De initiatiefnemer werkt het project uit en maakt dit gereed voor het indienen van een vergunningaanvraag, inclusief participatie

Op basis van de bevestigingsbrief gaat de initiatiefnemer aan de slag. In deze stap verrichten initiatiefnemers samen met de omgeving ook projectparticipatie en uitwerking van het aspect lokaal eigendom, wat door de colleges van iedere gemeente afzonderlijk wordt vastgesteld.

De omgevingsvergunning wordt vervolgens aangevraagd bij de gemeente. De omgevingsvergunning wordt verleend op basis van de brief die is meegegeven aan ieder wenselijk project en op basis van het afwegingskader, en daarmee ook aan de wettelijke vereisten en regelgeving van de bevoegde gezagen zoals de gemeenten, waterschappen en provincie. Het programma is niet betrokken bij het verlenen van de vergunning, dit is en blijft een taak van het bevoegde gezag. Tevens betreft het bevoegde gezag in dit stadium van besluitvorming tussentijds andere actuele ontwikkelingen, zoals keuzes ten aanzien van nieuwe woningbouwlocatie, die alsnog verlening van een omgevingsvergunning voor een project zon op veld in de weg staat.

De verwachting is dat, door de regionale voorbereiding en betrokkenheid van experts, colleges en gemeenteraden in het voortraject, de vergunningverlening zelf snel verloopt.

Stap 7. Realisatie

Nadat de omgevingsvergunning is verleend, kan het project worden gerealiseerd. Het bevoegde gezag houdt bij of de realisatie tot stand komt en koppelt dit periodiek terug aan de externe onafhankelijke partij voor monitoring.

3.2 Tijdsplanning

Stappen Programma zon op veld		Startdatum
	Vaststelling colleges	Q1 2024
Stap 0.	Vooraankondiging	Q1 2024
Stap 1.	Publicatie programma	Q1 2024
Stap 2a.	Eerste openstellingstermijn (1 maand)	Q2 2024
Stap 2b.	Tussentijdse toets	Q2 2024
Stap 3a.	Tweede openstellingstermijn (1 maand)	Q2 2024
Stap 3b.	Definitieve toets	Q2 2024
Stap 4a.	Advies aan kerngroep RES	Q3 2024
Stap 4b.	Advies naar Stuurgroep	Q3 2024
Stap 4c.	Advies naar colleges	Q4 2024
Stap 4d.	Advies ter informatie naar raad met besluit niet over te gaan op wensen en bedenkingen	Q4 2024
Stap 4e.	Instemmen met advies door colleges	Q4 2024
Stap 5.	Bekendmaking definitieve prioritering en verstrekking bevestigingsbrieven	Q1 2025
Stap 6a.	Uitwerking projecten	Q1 en Q2 2025
Stap 6b.	aanvraag omgevingsvergunning	Q3 2025
Stap 6c.	Verlenen omgevingsvergunning door bevoegd gezag	Q4 2025
Stap 7.	Realisatie	vanaf Q1 2026
	Ambitie gehaald	2030

Tabel 4 - Tijdsplanning

3.3 Rollen van betrokken partijen bij het realiseren van het Programma zon op veld

Voor het realiseren van de doelstelling voor zon op veld zijn de genoemde ruimtelijke instrumenten ontwikkeld. Betrokken partijen gaan de volgende rollen hierin vervullen:

Inzet externe onafhankelijke partij voor advisering en voorbereiding van besluiten

Voor de toetsing van de projecten die voor zon op veld worden ingediend, wordt een externe onafhankelijke partij voor zon op veld ingesteld. De externe onafhankelijke partij heeft een adviserende rol in de voorbereiding van besluiten die het bevoegde gezag uiteindelijk zelf neemt.

Verwacht wordt dat een aanzienlijk aantal projecten wordt ingediend. Om slagvaardig en uniform alle ingediende projecten te kunnen toetsen en prioriteren is een externe onafhankelijke partij nodig. Uniformiteit en hoogwaardige kwaliteit van het advies zijn essentieel, gelet op de impact van de projecten in de samenleving. Ook vanuit urgentie is een externe onafhankelijke partij nodig.

Verantwoordelijkheden stakeholders

Voor het invullen van de regionale RES-ambitie met projecten voor zon op veld hebben diverse stakeholders een eigen verantwoordelijkheid. In het overzicht wordt hiervoor een voorstel gedaan voor zover het de provincie en gemeenten betreft. Dit overzicht is in feite een samenvatting van de werkwijze en rollen die in hoofdstukken 3 en 4 zijn onderscheiden.

Activiteit	Initiatiefnemer	Omgeving	Externe onafhankelijke partij voor zon op veld	Ambtelijke dienst gemeente	College	Gemeenteraad
Stap 0. Vaststelling en vooraankondiging Programma zon op veld				Vorbereiding vaststelling van het Programma zon op veld	Eerste conceptversie naar college. Na reactie gemeenteraad vaststelling van het Programma zon op veld	Procedure 'wensen en bedenkingen' ten aanzien van vaststelling programma voorafgaand aan vaststelling door college (reactie gemeenteraad). Gemeenteraden wordt gevraagd te besluiten om niet over te gaan tot wensen en bedenkingen
Stap 1. Publicatie	Raadplegen van het gepubliceerde programma	Raadplegen van het gepubliceerde programma		Vorbereiding publicatie vaststelling van het Programma zon op veld	Publicatie vaststelling van het Programma zon op veld	
Stap 2a. Eerste openstellings-termijn	Vorbereiding en indienen project		Afstemming met ambtelijke dienst aangaande binnenkomende initiatieven	Afstemming met externe onafhankelijke partij aangaande binnenkomende initiatieven		
Stappen 2b. Tussentijdse toets			Uitbrengen voorlopig advies toetsing 'meest wenselijke projecten'. Aangeven of een project door de initiatiefnemer kan worden verbeterd op welke onderdelen om alsnog aan de randvoorwaarden in de ruimtelijke instrumenten te voldoen of beter te kunnen scoren	Vorbereiding tussentijdse rapportage voorlopige toetsing 'meest wenselijke projecten'	Kennisname tussentijdse rapportage en voorlopige toetsing 'meest wenselijke projecten'	

Activiteit	Initiatiefnemer	Omgeving	Externe onafhankelijke partij voor zon op veld	Ambtelijke dienst gemeente	College	Gemeenteraad
Stap 3a. Tweede openstellings-termijn	Verbeteren project n.a.v. tussentijds advies		afstemming met ambtelijke dienst aangaande binnenkomende initiatieven en verlening ondersteuning aan initiatiefnemers	afstemming met externe onafhankelijke partij aangaande binnenkomende initiatieven en verlening van ondersteuning aan initiatiefnemers.		
Stap 3b. Definitieve toets			Uitbrengen definitief advies toetsing 'meest wenselijke projecten' Voorbereiding concept bevestigingsbrieven	ondersteuning in advies onafhankelijke partij.		
Stap 4. Advies aan college en raden en besluit				Voorbereiding besluitvorming toetsing 'meest wenselijke projecten' en concept bevestigingsbrieven	Vaststellen toetsing 'meest wenselijke projecten' en bevestigen bevestigingsbrieven	Procedure 'wensen en bedenkingen' t.a.v. 'meest wenselijke projecten' voorafgaand aan vaststelling door college (reactie gemeenteraad)
Stap 5. Bekendmaking en verstrekking bevestigingsbrieven	Kennisnemen van besluit college en bevestigingsbrieven	Kennisnemen van toetsing en prioritering 'meest wenselijke projecten'	Uitbrengen adviezen	Voorbereiding verlening omgevingsvergunning		
Stap 6. Uitwerking, aanvraag en verlening omgevingsvergunning	uitwerking initiatief, organiseren projectparticipatie en aanvragen omgevingsvergunning	Deelnemen aan participatie	Waar nodig ondersteunen van initiatiefnemers in de aanvraag voor een omgevingsvergunning	behandeling aanvragen omgevingsvergunningen	Verlening omgevingsvergunning	

Activiteit	Initiatiefnemer	Omgeving	Externe onafhankelijke partij voor zon op veld	Ambtelijke dienst gemeente	College	Gemeenteraad
Stap 7. Realisatie	Realisering van project			monitoring realisatie		
Stappen 2b, 3b, 4 en 6 Monitoring			Vorbereiden advies monitoringssysteem. Uitvoeren monitoring. Vorbereiden adviezen nav monitoring	Vorbereiden advies monitorings-systeem. Vorbereiding besluitvorming over adviezen nav monitoring.	Vaststellen monitorings-systeem. Besluitvorming over adviezen nav monitoring.	Procedure 'wensen en bedenkingen' t.a.v. monitorings-systeem, voorafgaand aan vaststelling door college (reactie gemeenteraad) Procedure 'wensen en bedenkingen' t.a.v. en adviezen n.a.v. monitoring; voorafgaand aan vaststelling door college (reactie gemeenteraad)

Tabel 5 - Verantwoordelijkheden stakeholders

3.4 Relatie opgave RES regio - monitoring

In het Programma zon op veld is aangegeven op welke wijze de gezamenlijk vastgestelde RES-ambitie kan worden gerealiseerd. Van belang is dat het proces met de gewenste of benodigde voortvarendheid wordt gevolgd. Of dit mogelijk is hangt mede af van het aantal en de kwaliteit van in te dienen projecten, de tijd die wordt besteed aan participatie. Veel factoren zijn van invloed op het wel of niet halen van de RES-ambitie op 1 januari 2025 als taakstellende datum voor verlening van omgevingsvergunningen.

Het is van groot belang dat bevoegde gezagen tijdig zicht hebben op het kunnen behalen van RES-ambities. En zeker ook gelegenheid hebben om tussentijds en daarmee voortijdig bij te sturen of acties te ondernemen gedurende het proces. Het past ook in de RES-structuur en de voorziene terugmeldingsmomenten aan NPRES, dat gedurende het proces wordt gemonitord.

Ingezet wordt op het opmaken van de balans van gerealiseerde projecten in relatie tot het behalen van de RES-ambitie na de stappen 2a, 3b en 4 en 6 en tijdens Stap 7 (driemaandelijks). Nadat de omgevingsvergunningen zijn verleend, wordt die balans halfjaarlijks ter kennisgeving aan de colleges en jaarlijks aan de gemeenteraden gebracht. Daaraan wordt een advies toegevoegd als daarvoor aanleiding bestaat, bijvoorbeeld als het behalen van de RES-ambitie onder te grote druk staat (zie paragraaf 3.5).

3.5 Toepassing programma bij niet halen regionaal bod

De RES-regio Midden-Holland heeft een ambitie voor het realiseren van 0,186 TWh zon op veld. De verwachting is dat hiervoor voldoende projecten worden aangemeld. Het kan zijn dat in de loop van de tijd de indruk ontstaat dat de ambitie niet in volle omvang en tijdig wordt gerealiseerd. Of dat hierover gerede twijfels ontstaan. Daarvoor zijn uiteenlopende omstandigheden aanleiding te bedenken (zie de tabel). Van belang is dat verschillende acties kunnen worden geïnitieerd om alsnog de regionale RES-ambitie te realiseren of af te wijken van de vastgestelde kaders.

Inzet van de externe onafhankelijke partij vindt in overleg met het bevoegde gezag plaats, ondersteund door de ambtelijke dienst. Coördinatie zal door deze externe partij regionaal plaatsvinden. Deze partij bereid de informatievoorziening over de inzet van maatregelen en het resultaat hiervan voor voor het bevoegde gezag, met ondersteuning van de ambtelijke dienst. Als de situatie zich voordoet dat het programma op onderdelen wordt aangepast, dan is van belang daarbij ook te kijken naar de ruimte die de provinciale zonneladder wel of niet biedt.

De volgende risicotabel licht de omstandigheden en maatregelen toe.

Risico	Maatregelen
Te beperkte capaciteit projecten in relatie tot de RES-ambitie	<ul style="list-style-type: none"> ● Inzet van gemeente richting ieder project voor optimalisering ● Inzet van gemeente zon op veld richting de markt in de vorm van het informeren van grondeigenaren en overleg met energiecoöperaties of ontwikkelaars van zonnenvelden gericht op interesseren in projecten zon op veld in de RES-regio
Projecten vallen af bij toetsing kansenkaart	<ul style="list-style-type: none"> ● Inzet gemeente gericht op verbetering van het project ● Beoordelen of sprake is van inconsistentie of voortschrijdend inzicht

Projecten vallen af bij toetsing afwegingskader	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet gemeenten gericht op verbetering van het project • Overwegen verruiming afwegingskader • Beoordelen of sprake is van inconsistentie of voortschrijdend inzicht
Capaciteit netwerk is niet tijdig gereed	Inzet gemeenten richting netwerkorganisatie
Te weinig gronden beschikbaar	Inzet gemeenten meer grondeigenaren <ul style="list-style-type: none"> • het stimuleren van deelname door bijvoorbeeld inzicht geven in kosten-opbrengsten voor een grondeigenaar • inzetten op meer koppelkansen met ontwikkelingen in de omgeving • inzet versoepeling belastingssysteem (actie richting Rijksoverheid)
Projecten vallen af bij realisering waardoor bod niet gehaald wordt	Overprogrammering opnemen <ul style="list-style-type: none"> • uitgaan van 120% benodigde 'wenselijke projecten' • 20% teveel wordt enkel ingezet bij afvallen projecten tijdens realisatie

Tabel 6 - Risicotabel

3.6 Toepassing programma bij initiatieven (deels) buiten een zoekgebied

Op basis van de kanskaart wordt de kansrijkheid van een gebied voor een initiatief aangeduid. De kanskaart vormt daarmee een belangrijk criterium in het programma en bepaalt voor een belangrijke mate de score van een initiatief. Idealiter landen initiatieven binnen de kansrijke gebieden.

Initiatieven buiten de groene kansrijke gebieden

Het is denkbaar dat een initiatief wordt voorgesteld buiten de groene kansrijke gebieden. In dat geval betekent het dat het plan in principe niet in aanmerking komt voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning.

Initiatieven die deels buiten de groene kansrijke gebieden zijn gelegen, kunnen in de volgende omstandigheden alsnog voor een beoordeling in aanmerking komen. Het voldoen aan het afwegingskader blijft overigens van belang.

De initiatiefnemer toont in deze situatie aan dat de begrenzing van de kansrijke gebieden moet worden aangepast, zodanig dat het initiatief wel binnen een kansrijk gebied komt te liggen. Dit kan in de volgende situaties nodig zijn:

- Inconsistentie
De aangehouden begrenzing in het programma blijkt inconsistentie te vertonen, zoals dit kan worden aangetoond aan de hand van de criteria voor het begrenzen van kansrijke gebieden;
- Voortschrijdend inzicht
Elders zijn projecten gerealiseerd waarbij de aanvankelijk veronderstelde bezwaren adequaat kunnen worden ondervangen of dat is gebleken dat die bezwaren zich in de praktijk niet voordoen.

De genoemde omstandigheden kunnen ertoe leiden dat de kanskaart wordt aangepast. Echter, de indruk bestaat dat op een initiatiefnemer een zware verantwoordingsplicht ligt voor het aantonen

van inconsistentie of voortschrijdend inzicht. Tegelijkertijd dient zo'n project altijd nog te voldoen aan de andere ruimtelijke instrumenten (gebiedsbeschrijvingen en afwegingskader) en deel uit te maken van een openstellingsronde, zodat op een evenwichtige wijze een prioriteringsvolgorde tot stand komt.

Initiatieven die volledig buiten de zoekgebieden zijn gelegen, kunnen enkel in het programma meedingen in eventuele volgende openstellingsrondes, als het beoogde gebied is opgenomen in de kansrijke zoekgebieden door middel van herijking. Het herijkingsproces vindt niet per sé parallel aan het programma plaats. Bij elke herijking van de RES en bij eventuele nieuwe openstellingstermijnen van dit programma worden de kansenkaart en het afwegingskader tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast aan de actualiteit. Overheidsbeleid, publieke opinie en ontwikkeling in de markt maken daar deel van uit. Steeds zal in ogenschouw worden genomen of de provinciale zonneladder de gewenste ruimte voor aanpassing van het instrumentarium wel of niet biedt.

Bijstelling of afwijking van gebiedsbeschrijvingen en afwegingskader

De hiervoor genoemde omstandigheden van inconsistenties en voortschrijdend inzicht, kunnen ook aan de orde zijn bij het toepassen van de gebiedsbeschrijvingen en het afwegingskader. Ook bij die ruimtelijke instrumenten kan blijken dat aanpassing nodig is. Hetzelfde geldt voor ontwikkelingen in het kader van netcongestie. Als dat het geval is, wordt het voorliggende programma hierop aangepast. De bevoegde gezagen zullen dan, op voorstel van de ambtelijke dienst, dat is geïnitieerd door de externe adviespartij, hiertoe besluiten nemen na consultatie van de provincie ten aanzien van met name de provinciale zonneladder en na de procedure 'wensen en bedenkingen' bij de gemeenteraad.

4 Omgevingsvergunningen, -visie en -plan

4.1 Onderbouwning projecten voor aanvraag omgevingsvergunning

Programma als basis voor onderbouwning van projecten

Initiatiefnemers onderbouwen hun eigen projecten. Dit kunnen zij doen aan de hand van het programma met daarin uitgesplitst de kansenkaart, gebiedsbeschrijvingen en afwegingskader. Immers, deze ruimtelijke instrumenten bevatten criteria die zijn voorzien van een onderbouwning en toelichting (zie bijlagen). Aan de hand van die onderbouwningen en toelichtingen kunnen initiatiefnemers het eigen project opbouwen en onderbouwen.

Milieueffectrapportage Module Energietransitie provincie Zuid-Holland

De provincie heeft voor het wijzigen van de Omgevingsverordening de Milieueffectrapportage Module Energietransitie (MER) opgesteld. De commissie MER heeft hierover geadviseerd. In de milieueffectrapportage en het advies zijn de zoekgebieden voor zon op veld uitgebreid en indringend beoordeeld. De informatie kan door initiatiefnemers worden benut voor de opbouw van het project en de onderbouwning van het project.

[Samenvatting • Milieueffectrapportage Module Energietransitie • Provincie Zuid-Holland](#)

<https://www.commissiemer.nl/docs/mer/p35/p3592/a3592ts.pdf>

Beoordeling en prioritering projecten

Voor de beoordeling van de projecten aan de hand van de drie ruimtelijke instrumenten en de prioritering wordt een onafhankelijke externe partij ingeschakeld. Zij bereiden hiervoor adviezen voor, die de ambtelijke dienst aan het bevoegde gezag uitbrengt.

4.2 Indieningsvereisten aanvraag omgevingsvergunning

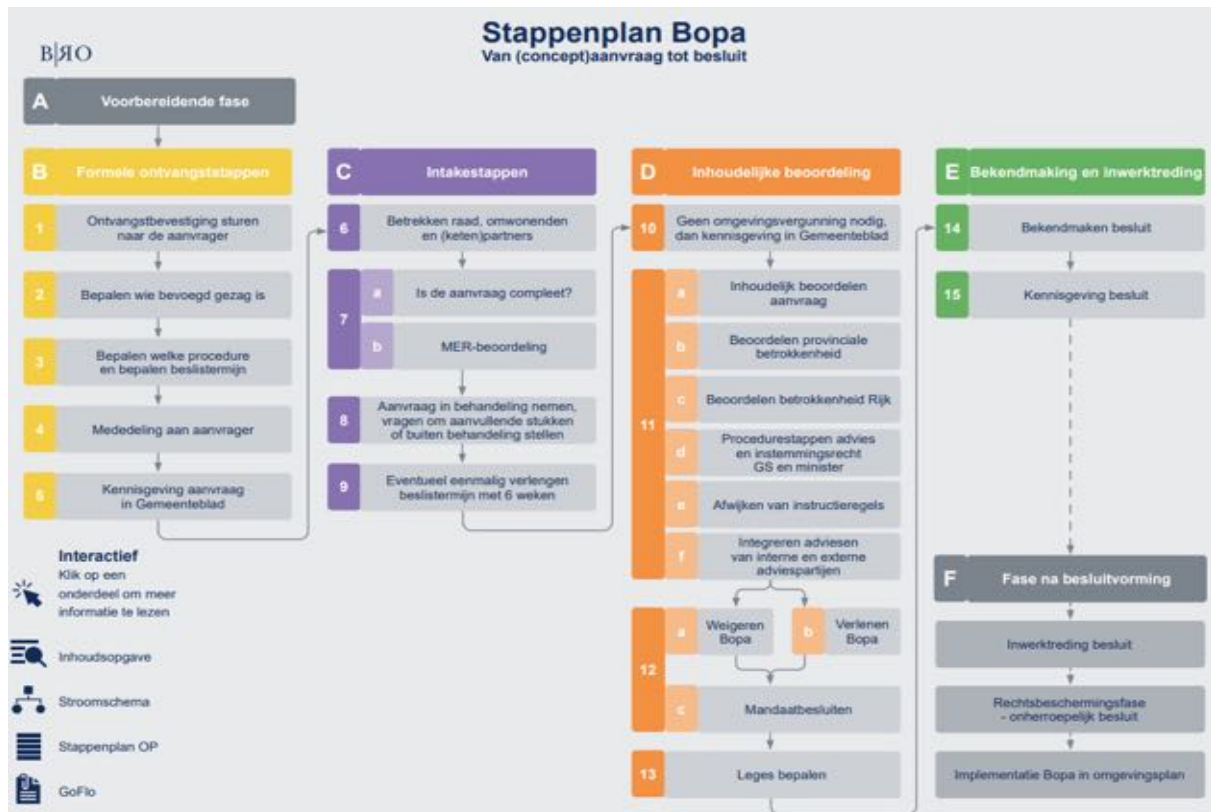
In de aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt ingevolge artikel 7.3 Omgevingsregeling en het Programma zon op veld in ieder geval vermeld:

- Een beschrijving van de activiteit waarvoor de omgevingsvergunning wordt aangevraagd;
- Het telefoonnummer van de aanvrager;
- Het adres, de kadastrale aanduiding en coördinaten van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
- Een aanduiding van de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
- Als de aanvraag wordt ingediend door een gemachtigde: naam, adres, telefoonnummer en woonplaats van de gemachtigde;
- Als de aanvraag elektronisch wordt ingediend: het e-mailadres van de aanvrager of de gemachtigde;
- de wijze waarop aan de kansenkaart, het afwegingskader en de gebiedsbeschrijvingen wordt voldaan;
- De effecten voor de fysieke leefomgeving om te kunnen beoordelen of aan de wettelijke voorwaarde voor een evenwichtige toedeling van functies wordt voldaan.

4.3 Toetsing vergunningverlening

Voor het proces van een Bopa heeft de VNG een stappenplan opgesteld. Dit stappenplan zal op hoofdlijnen worden gevolgd. Voor de benodigde tijdsperiode wordt uitgegaan van de reguliere procedure en die bedraagt circa 14 weken. Essentieel is dat projecten voor 1 januari 2030 worden gerealiseerd.

Figuur 4 - Stappenplan Bopa (bron: Po4277_interactief_rapport_stappenplan, pagina 8)

4.4 Omgevingsvisie en omgevingsplan

Omgevingsvisie

Gemeenten beschikken over omgevingsvisies. Daarin is opgenomen dat de realisering van de energietransitie verloopt via de RES Midden-Holland 1.0, zodat rekening wordt gehouden met onder meer ruimtelijke kwaliteiten van de omgeving en netwerkcapaciteit. Binnen de kaders van de RES en de omgevingsvisies is hiervoor het programma zon op veld opgesteld. Dit programma bevat een uitwerking van de daarin opgenomen doelstellingen. De uitwerking is gericht op het realiseren van de RES-ambitie door middel van de meest wenselijke projecten. Hiervoor worden alle in te dienen projecten getoetst aan de spelregels van dit programma. Het is gewenst dat deze gezamenlijke opgave in de omgevingsvisies wordt opgenomen, als invulling van de reeds opgenomen doelstellingen. Voorgesteld wordt dat na vaststelling van het programma zon op veld door de colleges, op een gegeven moment de omgevingsvisie op dit onderdeel aanvullen: 'Ingezet wordt op het realiseren van de meest wenselijke projecten zon op veld, zoals bedoeld in het programma zon op veld'.

Omgevingsplan

Ieder gemeente beschikt tot 1 januari 2024 over verschillende bestemmingsplannen. Vanaf 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking en vormen die bestemmingsplannen van rechtswege één omgevingsplan. Voorheen werden bestemmingsplannen herzien, partieel of geheel. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het omgevingsplan gewijzigd door middel van wijzigingsbesluiten die de gemeenteraad vaststelt.

Na vaststelling van het programma zon op veld zou de gemeenteraad het omgevingsplan kunnen wijzigen en daarmee op een locatie een project voor zon op veld direct toestaan. In paragraaf 2.1 is echter aangegeven dat het juist niet de bedoeling is dat een gemeente een wijziging van het omgevingsplan vaststelt voor het direct toestaan van projecten zon op veld. Ook al betreft het een locatie die in de RES 1.0 als zoekgebied is aangewezen of in dit programma zelfs als kansrijke locatie. Het direct toestaan van zonnevelden is strijdig met de opzet van de RES en het programma zon op veld.

De route voor het realiseren van projecten zon op veld verloopt via toetsing aan het programma zon op veld en kan vervolgens worden gefaciliteerd met toepassing als Buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (Bopa's). Dit is een afwijkingsprocedure die het mogelijk maakt af te wijken van het omgevingsplan, waarin een project voor zon op veld niet is toegestaan, en het project te toetsen aan de kaders die in het programma zijn opgenomen. Die kaders zijn met name gericht op het realiseren van alleen de meest wenselijke projecten en als er voldoende netwerkcapaciteit beschikbaar is. Daarvoor is wel nodig dat het project niet direct kan worden gerealiseerd.

De gemeente verwerkt de Buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa) binnen 5 jaar in het omgevingsplan. Deze verplichting geldt vanaf 1 januari 2032. Dit betekent dat omgevingsvergunningen voor Buitenplanse omgevingsplanactiviteiten die voor of op 1 januari 2027 onherroepelijk zijn geworden, op 1 januari 2032 in het omgevingsplan moeten zijn verwerkt.

Het staat de gemeente vrij om een Bopa eerder in een omgevingsplan te verwerken, bijvoorbeeld in combinatie met allerlei andere wijzigingen van het omgevingsplan. Het verdient de voorkeur dat de ruimtelijke kwaliteiten van een project op veld zorgvuldig in het omgevingsplan worden geborgd. De wijze waarop dat gebeurt hangt af van de opzet van het omgevingsplan van iedere gemeente. Als uitgangspunt kan worden genomen dat de bevestigingsbrief met de voorwaarden voor verlening van een omgevingsvergunning, hiervoor als basis wordt gebruikt. Tevens is het mogelijk om in het omgevingsplan regels te stellen ten aanzien van onderhoud en beheer, zoals circulariteit van een project. Voor regels met betrekking tot onderhoud en beheer wordt in een omgevingsplan een afzonderlijk hoofdstuk gereserveerd, die hiervoor kan worden benut..

5 Bijlagen

5.1 Overzicht beleid en regelgeving bevoegde gezagen

Instanties	Instrumenten
Rijk	Klimaatakkoord Het gezamenlijke doel is 35 TWh duurzaam opgewekte energie op land in 2030 te realiseren. Hierbinnen passen projecten voor zon op veld.
Provincie Zuid-Holland	Omgevingsvisie energietransitie Streven naar grootschalige energieprojecten (windprojecten en zonneprojecten vanaf 15 KWp) met minimaal 50% lokaal eigendom. Zonnenvelden buiten bestaand stads- en dorpsgebied hebben invloed op de kwaliteit van het landschap en de ruimte voor voedselproductie. In de provincie Zuid-Holland is onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed. Zorgvuldig omgaan met deze schaarse ruimte is daarom uitgangspunt van beleid. Het beleid voor zonne-energie is gebaseerd op de volgende principes: <ol style="list-style-type: none"> 1. Meervoudig ruimtegebruik 2. Bescherming van de schaarse open ruimte en landschapswaarden. 3. Een goede ruimtelijke ordening, waarbij infrastructuur (energienetwerk) als leidend principe wordt gehanteerd. 4. Ruimtelijke kwaliteit, zorgvuldig omgaan met de bestaande functies en kwaliteiten van het gebied.
	Omgevingsverordening, Module Energietransitie Voorkeur voor zonnepanelen op daken of binnen bestaand stads- en dorpsgebied. Aanvullend buiten het bestaand stads- en dorpsgebied als duidelijk is dat capaciteit op daken en in stedelijk gebied onvoldoende is. Zonnenvelden buiten bestaand stads- en dorpsgebied mogelijk: op locaties passend binnen de provinciale zonneladder. Aanvullend op basis van integrale nadere verkenning en uitwerking die rekening houdt met onder andere opgaven landbouw, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit en in combinatie met andere ruimtelijke opgaven. Landschappelijk ingepast en rekening houdend met biodiversiteit.
	Handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie Zuid-Holland De zogeheten zonneladder bevat handvatten voor zonnenvelden met een meerwaarde voor de omgeving, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> • een stappenplan voor het ontwikkelen van zonnenvelden met ruimtelijke kwaliteit • ontwerpprincipes voor bij elkaar brengen van ontwerp en kwaliteit, functie en belangen • inspirerende voorbeelden Provincie erbij betrekken als de planologische kaders of de borging van ruimtelijke kwaliteit in bestemmingsplan / beeldkwaliteitsparagraaf onvoldoende zekerheid of ruimte bieden.

Gemeenten	Omgevingsvisie	Omgevingsplan	Participatie
Bodegraven-Reeuwijk	<p>Toekomstvisie Bodegraven Reeuwijk (ruimtelijkeplannen.nl)</p> <p>De komende decennia omslag naar duurzame energie. Zonnevelden nemen veel ruimte in en hebben impact op onze leefomgeving. Zorgvuldig mee omgaan. Opwekken duurzame energie voor agrariërs, inwoners, verenigingen en bedrijven bron van inkomsten. Baten komen ten goede aan de samenleving.</p> <p>In RES Midden-Holland afspraken waar beste schone energie opgewekt kan worden. Zonne-energie op daken, waterbassins (tuinbouw), parkeerterreinen en geluidsschermen langs snelwegen voorkeur. Daarnaast zoekgebieden zonne-energie. Uitwerking in RES 2.0. Efficiënt en meervoudig ruimtegebruik, combinatie andere functies uitgangspunt. Effecten energie-opwek op gezondheid meenemen.</p>	De geldende bestemmingsplannen staan geen projecten zon op veld toe.	De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft als eerste gemeente in Nederland een Participatieverordening 'nieuwe stijl' vastgesteld, bij besluit van 22 juli 2021. Tevens is de Leidraad participatie Bodegraven-Reeuwijk gepubliceerd. Voor projecten voor zon op veld is participatie voorgeschreven.
Gouda	<p>Energietransitie Omgevingsvisie Gouda</p> <p>Omgevingsvisie bevat verwijzing naar RES, dat hierin de doelstelling en gebieden voor productie verder worden onderzocht; het Goudse aandeel ongeveer 25% - 0,108 TWh. Ambitie 50% lokaal eigendom. Zonne-energie combineren op plekken die het meest wenselijk en kansrijk zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daken (bestaand en nieuw), voor de opwekking van zonne-energie • De zone langs de A12/A20 en de invalswegen, voor de opwekking van zonne- en windenergie (samen met buurgemeente Waddinxveen) • Voor zonne-energie wordt hierbij gekeken vooral naar grote (bedrijfs-) daken en op overkappingen van parkeerterreinen <p>Aanvullende oplossingen: één of meer grote locaties om schone energie met zon en/of wind in 'energielandschappen'.</p>	De geldende bestemmingsplannen staan geen projecten zon op veld toe.	Bij besluit van 21 juni 2021 heeft de gemeenteraad besloten tot verplichte participatie rondom Bopa's voor zon op veld.

Gouda (vervolg)	<p>Spelregels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Houd bij energietransitie rekening met (beschermd) cultureel erfgoed • Houd bij herontwikkeling in het stedelijk gebied rekening met plaatsing van zonnepanelen (bijv. op (groene) daken) • Zoek voor de plaatsing van windturbines zo veel mogelijk aansluiting bij bestaand (gesloten) stedelijk gebied en/of bestaande windturbines • Houd rekening met beschikbare energie-infrastructuur <p>De RES zal in een separaat spoor worden afgerond, inclusief een eigen MER.</p>		
Krimpenerwaard	<p>Omgevingsvisie Gemeente Krimpenerwaard (ruimtelijkeplannen.nl)</p> <p>De energietransitie overstap van fossiele naar duurzame energiebronnen. Stimuleren opwekken duurzame energie. Zorgvuldige inpassing, voorkeur mix zonnevelden en (kleine) windmolens.</p> <p>Verwijzing naar RES Midden-Holland. Inzet op onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samenleving vrij van fossiele brandstoffen en fossiele energie en CO₂-neutraal in 2050. In 2030 is de CO₂-uitstoot met 50% afgenomen (ten opzichte van 2015). • Lokaal eigendom en koppelkansen. • Samenwerking binnen RES-regio en zorgvuldige keuze zoekgebieden voor zonne-energie. 	De geldende bestemmingsplannen staan geen projecten zon op veld toe.	<p>Krimpenerwaard heeft een participatieverordening vastgesteld bij besluit van 21 december 2021. Vastgelegd is dat elk bestuursorgaan ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden besluit of participatie wordt toegepast.</p> <p>Uit de verordening volgt dat het college besluit over het wel of niet verplicht zijn van participatie voor een Bopa voor zon op veld.</p>
Waddinxveen	<p>Omgevingsvisie Waddinxveen (ruimtelijkeplannen.nl)</p> <p>Energievraag stijgt en verduurzaming is nodig. Verwijzing naar RES Midden-Holland: zoekgebieden voor zon op grote daken, parkeerplaatsen, waterbassins, geluidsschermen en langs infrastructuur. Aanvullend kijken naar windenergie.</p>	De geldende bestemmingsplannen staan geen projecten zon op veld toe.	In Waddinxveen wordt ingezet op 'samenlevingsparticipatie', gericht op het op een goede manier samenwerken door inwoners, ondernemers, organisaties, verenigingen en de gemeente. Hiervoor is de Leidraad Samenlevingsparticipatie 2019-2022 opgesteld.

Zuidplas	Omgevingsvisie Maak Zuidplas Verwijzing naar RES 1.0: mogelijkheden beoordelen zonnepanelen op daken, bedrijventerreinen en bedrijfspanden. Combineren met andere ambities. Opties vele kleinschalige, lokale projecten of één of enkele geconcentreerde gebieden. Voorkeur zonnepanelen op daken, innovatie in glastuinbouw. Aanpassingen netwerk nodig. De gemeente stimuleert actief en zet in op (financiële) bijdrage van energie-opwek aan andere ambities voor ontwikkelingen en transitie.	De geldende bestemmingsplannen staan geen projecten zon op veld toe. Uitzondering bestemmingsplan Zuidplas: Agrarisch - Glastuinbouw staat onder meer collectieve energievoorzieningen toe.	Het Kader Participatie (o21) geeft aan dat participatie wordt voorgeschreven voor initiatieven met een middelgrote, veel en zeer grote impact op de omgeving en omwonenden. De projecten zon op veld behoren naar verwachting tot één van deze categorieën.
Hoogheemraadschap	Waterschapsverordening		
Schieland en de Krimpenerwaard	Het aanleggen van 'nieuwe' soorten voorzieningen zoals bodem-energiesystemen, aquathermie en zonnepanelen op waterstaatswerken valt, net als in de oude situatie, onder de omgevingsvergunningplicht. In de verordening is verder geen regelgeving voor projecten voor zon op veld opgenomen.		
Rijnland	Geen regeling inzake zon op land.		
De Stichtse Rijnlanden	Geen regeling voor zon op veld. Zonnepanelen mogen niet zonder vergunning boven watergangen worden geplaatst.		
RES Midden-Holland	Instrument		
	RES 1.0 Midden-Holland (Zie paragraaf 1.1 en 2.1.) In bijlage 7 is ter inspiratie een stappenplan participatie opgenomen en een toelichting op het aspect lokaal eigendom / financiële participatie.		

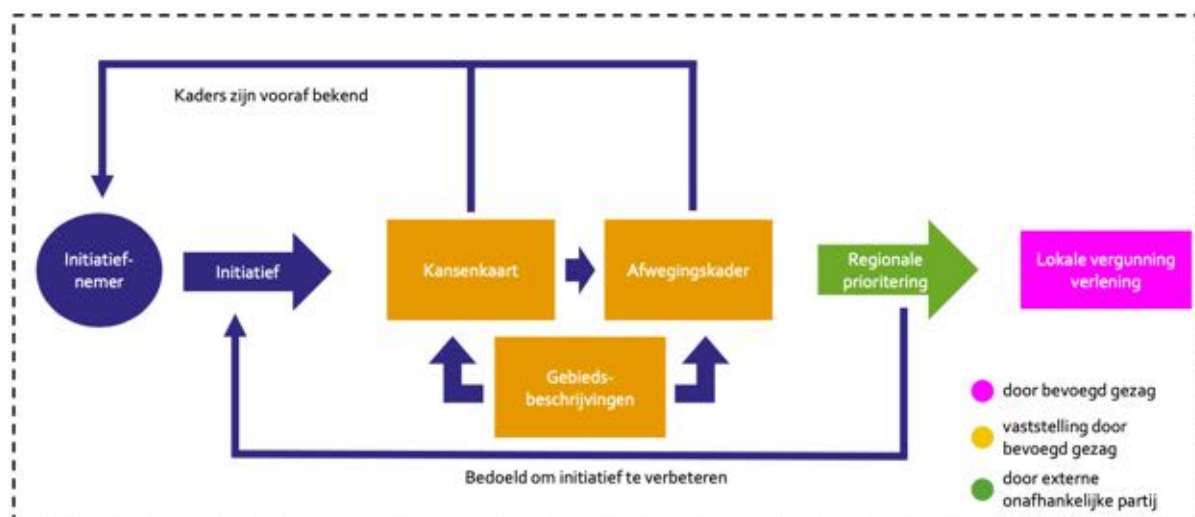
5.2 Handreiking Kansenskaart

Spelregels omtrent de kansenskaart voor Zon op Veld, RES Midden Holland - Versie 10-08-2023

Inleiding

In 2022 is de Regio Midden Holland gestart met een proef om te toetsen of een kansenskaart voor deze regio een geschikt ruimtelijk instrument is om de kansrijkheid van zoekgebieden te onderbouwen. Eind 2022 is vastgesteld dat de regio onder andere met de kansenskaart zal gaan werken.

De kansenskaart van de RES Midden-Holland is een visueel instrument waarin zichtbaar is gemaakt op welke plekken in de regio de realisatie van grondgebonden zonneparken kansrijk is en waar niet. De kansenskaart gaat alleen in op de zoekgebieden die voor zon op veld in de RES 1.0 van de regio zijn vastgesteld. De kansenskaart maakt deel uit van het programma Zon op Veld. zie onderstaande figuur voor de verhouding ten opzichte van de andere ruimtelijke instrumenten in de regio Midden-Holland.

Figuur 1 - werking programma zon op veld

De methode van de kansenskaart is ontwikkeld door de Werkgroep Elektriciteit van de RES regio Midden-Holland, in samenwerking met de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH), maatschappelijke organisaties in de regio, de waterschappen, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas. Met deze partners is een onderverdeling in kansrijkheid opgesteld.

De bepaling van de kansrijkheid van gebieden is tot stand gekomen in een uitgebreid participatieproces met de inwoners van de regio in 2023. De kansenskaart wordt eind 2023 ter besluitvorming aan de individuele gemeenteraden voorgelegd.

Deze handreiking beschrijft de methodiek en de werking van de kansenskaart.

Doel van de kansenskaart

De kansenskaart heeft als doel om in de regio onderscheid te maken in kansrijke en niet kansrijke gebieden voor de opwek van zon op veld binnen de vastgestelde zoekgebieden uit de RES 1.0.

Alleen op (matig) kansrijke zoekgebieden is de ontwikkeling van zon met de vaststelling van het programma in principe realistisch en wenselijk

Methodiek

De kanskaart methode betreft een multicriteria-analyse die voor elk zoekgebied een oordeel geeft over de mate van kansrijkheid van dat zoekgebied. Op basis van een set criteria die kwantitatief en kwalitatief worden 'gescoord', ontstaat per zoekgebied een oordeel waarin alle overwegingen die voor dat gebied gelden, zijn meegenomen. Dit oordeel is navolgbaar door de gebiedsbeschrijvingen die voor ieder gebied zijn opgesteld en waarin de beargumentering voor de behaalde score wordt weergegeven. Input voor de scores van de criteria en de gebiedsomschrijving zijn:

- de provinciale planMER met onderliggende informatiesets, zoals:
  - Naturazoo en NNN;
  - recreatie;
  - cultuurlandschappen;
  - erfgoed;
- bestemmings- en masterplannen;
- gebiedsprofielen;
- 3ha-kaarten;
- expert judgement;
- netbeheergegevens:
  - locatie en reikwijdte spanningsstations;
  - beschikbare ruimte voor aansluitingen op spanningstations.

De methodiek biedt hiermee een transparante en eenduidige aanpak voor de beoordeling van de kansrijkheid van alle zoekgebieden binnen de RES-regio.

Samenwerking met het afwegingskader

De kanskaart en het afwegingskader werken samen. De kanskaart geeft de kansrijkheid weer van een specifiek zoekgebied om zonnepanelen binnen te realiseren. Deze kansrijkheid wordt weergegeven met een score en een oordeel. Initiatiefnemers kunnen op basis van de kanskaart inschatten waar zij het best een initiatief kunnen realiseren. Het afwegingskader neemt de scores uit de kanskaart over: op het moment dat een initiatiefnemer een plan indient dat wordt opgenomen in het afwegingskader, wordt gekeken welk gebied dit betreft op de kanskaart. Een initiatief dat zich bevindt in een groen gebied wordt in het afwegingskader sneller als wenselijk beoordeeld dan een oranje gebied. De kanskaart is daarmee één van de criteria van het afwegingskader.

De kanskaart bestaat uit een overzicht met zoekgebieden die gekoppeld is aan een GIS-applicatie voor een visuele, geografische weergave van de zoekgebieden.

Zoekgebieden

Alle vastgestelde zoekgebieden binnen de RES Midden-Holland zijn in de kanskaart opgenomen. Door de opsplitsing van verscheidene grote zoekgebieden in meerdere kleine, is het aantal zoekgebieden in de kanskaart groter dan in de RES 1.0 was voorzien voor zon op veld en zon langs infrastructuur. De volgende paragraaf beschrijft de detaillering van de zoekgebieden en direct daarna de lijst met kansrijke zoekgebieden in de regio. De paragrafen daarna beschrijft de totstandkoming van de beoordeling per zoekgebied en de gebiedsbeschrijvingen die de beoordeling onderbouwen.

Nadere detaillering van de zoekgebieden

In de applicatie ArcGIS Pro zijn de zoekgebieden die zijn vastgesteld in de RES 1.0 overgenomen. De vaststelling van de RES 1.0 was een illustratie en geen exacte plaatsbepaling op kaart. De gebieden 'zon langs infrastructuur' waren in het proces richting RES 1.0 zorgvuldig geanalyseerd en beoordeeld. De 'transitie-' en 'agrarische gebieden' waren grotere en grovere gebieden die nog een verdere analyse en uitwerking nodig hadden na de vaststelling van de RES 1.0. In het proces van de kanskaart is deze stap ook voor deze gebieden gemaakt.

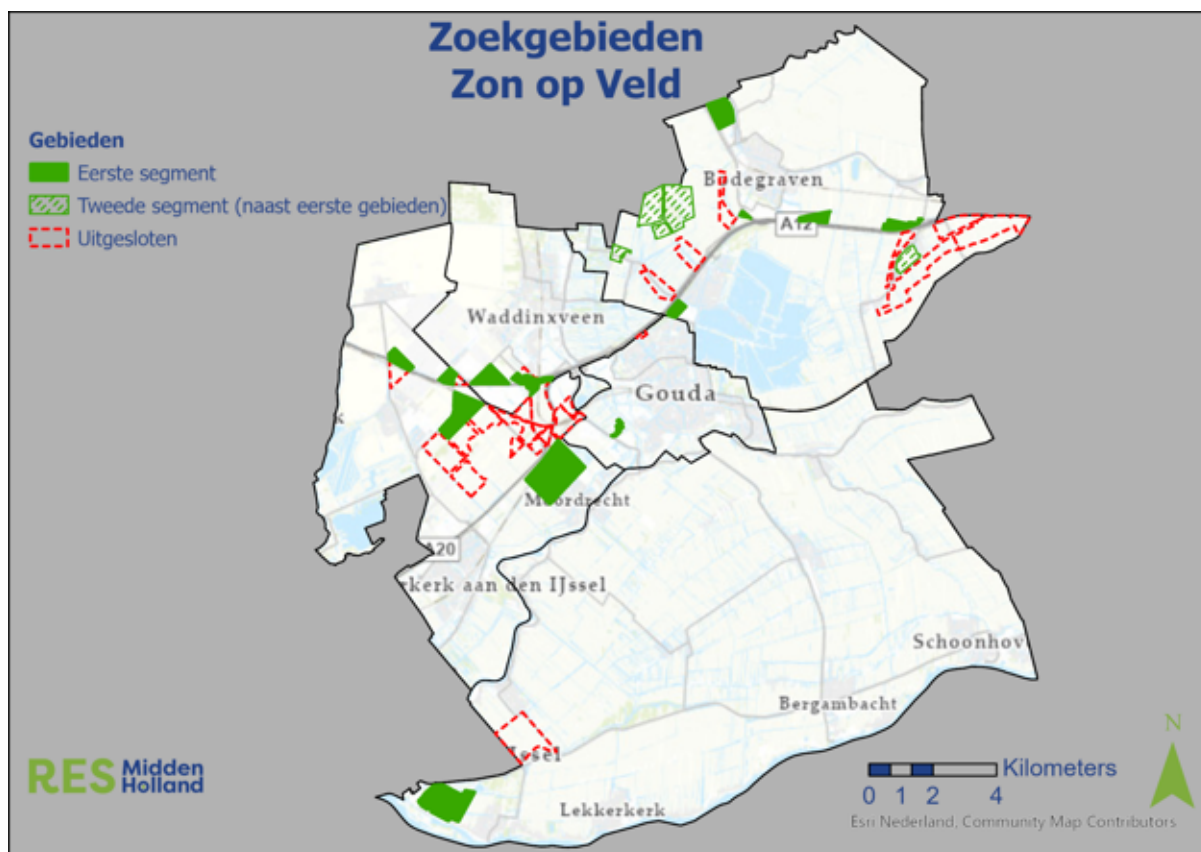
Daarnaast is er gekozen om in verschillende gebieden een verdere onderverdeling te maken zodat landschappelijke lijnen als infrastructuur tot opsplitsing van zoekgebieden leiden. In geen gevallen is daarmee een zoekgebied groter geworden. De opsplitsing vond alleen plaats binnen aangemerkte zoekgebieden van de RES 1.0.

Dit bood de mogelijkheid om gebieden los van elkaar te beoordelen en te rangschikken volgens de methodiek van de kanskaart. Voor de zoekgebieden 'zon langs infrastructuur' is deze methodiek bijna overal op het volledige zoekgebied van de RES 1.0 toegepast. Voor 'zon in agrarische gebieden' en 'zon in transitiegebieden' is dat gedaan voor kleinere gebieden. Om tot deze kleinere gebieden te komen is een vergelijkbare analyse toegepast voor de totstandkoming van de zoekgebieden 'zon langs infrastructuur' in de RES 1.0. In de praktijk betekende dat het weglaten van (toekomstig) bestemde gebieden met natuur (Natura2000, NNN en weidevogelgebieden), woningbouw en recreatie.

Vervolgens is er gekeken naar welke gronden binnen deze gebieden geschikt zijn. In eerste instantie om een beeld te krijgen van de haalbaarheid van de ambitie die in de RES 1.0 gesteld is. Dat is gedaan door de ongeschikte oppervlaktes binnen zoekgebieden eruit te laten. Denk aan stukken die bebouwd zijn, waar sloten liggen en andere objecten staan en waar zodoende geen plek is om zonnepanelen te plaatsen. Daardoor bleven er binnen zoekgebieden onlogische gebieden en niet-aaneengesloten delen over. Hierdoor zijn de zoekgebieden verder verfijnd.

Deze stappen leiden tot het in de kaart hieronder weergegeven overzicht van zoekgebieden zon op veld. De gele gebieden zijn de gebieden die meegenomen zijn in de kanskaart, beoordeeld zijn en afhankelijk daarvan verder meegenomen worden in de volgende stappen. De lichtbruine daaronder zijn de oorspronkelijke begrenzingen uit de RES 1.0.

Figuur 3 - Kanskaart Zon op veld Midden-Holland

Kansrijke zoekgebieden

Hieronder volgt de lijst met kansrijke zoekgebieden die in de regio worden vrijgegeven. Dit gebeurt in twee segmenten. In het eerste segment betreft het de volgende zoekgebieden.

Zoekgebied	Gemeente	Type
Driehoek N11/N459/Nespad	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Binnenpolder Oost (Dammekant)	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Bredeweg - Noordelijke Dwarsweg - A12 (A12/N219 knoop)	Zuidplas	Langs infrastructuur
Gouda buitengebied	Gouda	Langs infrastructuur
Groen energielandschap	Zuidplas	In transitiegebied
Krimpenerhout	Krimpenerwaard	Agrarisch gebied
Moerkapelle Zuid (A12/Swanlaweg)	Zuidplas	Langs infrastructuur
Polder Westeinde Waarder Noord	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur
Restveengebied	Zuidplas	In transitiegebied
Tweede Bloksweg	Waddinxveen	Langs infrastructuur
Waddinxveen Knoop A12/A20/N457	Waddinxveen	Langs infrastructuur
Zoutman-West	Bodegraven-Reeuwijk	Langs infrastructuur

Tabel 1 (herhaald) - Eerst segment zoekgebieden

Mochten bovenstaande zoekgebieden onvoldoende initiatieven opleveren om de ambitie te halen, dan worden onderstaande zoekgebieden in ronde twee vrijgegeven.

Zoekgebied	Gemeente	Type
Polder Middelburg	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Polder Westeinde Waarder Oost	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder Oost	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder West	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied
Tempelpolder Zuid	Bodegraven-Reeuwijk	Agrarisch gebied

Tabel 2 (herhaald) - Tweede segment zoekgebieden

Criteria

Om de kansrijkheid van een zoekgebied eenduidig te kunnen beoordelen is een aantal criteria opgesteld dat van belang is bij de inschatting van de kansrijkheid van het gebied. Deze criteria zijn:

- type zoekgebied;
- landschapstype;
- natuurwaarden;
- recreatiegebied;
- geplande ontwikkelingen;
- netaansluiting;
- netimpact;
- archeologische waarden;
- cultuurhistorische waarden;
- gebiedsspecifieke meekoppelkansen;
- landbouw- en landschappelijke waarden.

Ieder gebied wordt op deze criteria beoordeeld. In de meeste gevallen betreft dit per criterium een kwantitatieve beoordeling, die op basis van meetbare data wordt gedaan. Bijvoorbeeld openbare geografische kaartdata. Deze scores variëren op een schaal van 1 tot en met 5. In de regel zijn scores 1, 2 of 3 nadelig voor de kansrijkheid van een zoekgebied. Scores van 4 en 5 zijn voordelig in de beoordeling van de kansrijkheid. Sommige criteria leiden bij een lage score direct tot een algehele beoordeling van het gebied als **niet-kansrijk**. Bijvoorbeeld omdat het gebied op korte termijn een andere bestemming krijgt of omdat het bijvoorbeeld beschermd gebied is. Dit wordt ook wel een **uitsluitingscriterium** genoemd. Dit wordt in het criterium aangegeven.

Sommige criteria zijn niet te beoordelen op openbare geografische kaartdata. Om toch tot een score en weging te komen, zijn bijvoorbeeld bestemmingsplannen, gebiedsprofielen of expert-judgement geraadpleegd. De beoordeling van deze criteria is dan kwalitatief en niet te duiden op de vijfpuntsschaal. De beoordeling van deze criteria is opgenomen in de gebiedsomschrijving van ieder gebied. De gebiedsbeschrijvingen worden later in deze handreiking behandeld.

Hieronder zijn de criteria uitgelicht met de bijbehorende definities per score.

Type zoekgebied

In de regio is in de RES 1.0 een voorkeur uitgesproken voor het ene type zoekgebied boven het andere. Deze voorkeur volgt de provinciale zonneladder. Allereerst is zon op dak, waterbassins en parkeerplaatsen het meest wenselijk. Initiatieven hiervoor vallen **buiten de scope van het programma Zon op veld**. Vergunningverlening verloopt direct via de gemeente en vereist geen voortraject zoals dit programma beoogt. De regio wil juist dergelijke initiatieven stimuleren. Zon op- en langs infrastructuur is als tweede geprioriteerd op de zonneladder, en is het eerste type dat

wordt behandeld binnen het Programma zon op veld. Het krijgt binnen het programma de hoogste prioriteit en is geprioriteerd boven zon in transitiegebieden en zon op agrarische gronden. Daarnaast is in de regio gekozen om de zoekgebieden in twee ronden vrij te geven, waarbij zoveel mogelijk gebieden langs infrastructuur de voorkeur krijgen boven gebieden op agrarische gronden. Geen van de typen zoekgebieden leidt per direct tot uitsluiting.

criteria/score	1	2	3	4	5
Type zoekgebied			Agrarisch gebied	Transitiegebied	Gebied langs infrastructuur

Landschap

De algemene landschappelijke kenmerken en de ondergrond van een gebied zeggen iets over de geschiktheid voor de plaatsing van zonnepanelen. Zo zijn panelen gemakkelijker te plaatsen en te onderhouden op droogmakerijen met klei dan op veenweidegebied. De ondergrond is steviger en de verkaveling van een droogmakerij is meer geschikt voor de opstelling van een zonneveld. Ook is op klei zowel intensief als extensieve bouw van panelen mogelijk, waarbij veenweidegebied enkel extensief bouwen mogelijk is. Dat is omdat wegens de bedekking van de bodem het veen meer zal gaan oxideren en daarmee CO₂ zal uitstoten, wat onwenselijk is.

Bron van dit criterium zijn de landschapskaarten van de gebiedsprofielen van de provincie Zuid-Holland. Het criterium betreft geen uitsluitingscriterium en er kan zowel negatief als positief gescoord worden.

criteria/score	1	2	3	4	5
Type landschap		Veenweide gebied	Droogmakerij Veen + sierteelt op veen		Droogmakerij Klei

Natuurwaarden

De aanwezigheid van verschillende typen natuur in de zoekgebieden maakt ze meer of minder kansrijk voor de plaatsing van zonnepanelen. Als bron voor de beoordeling van dit criterium zijn de provinciale kaarten weergegeven met daarop terreinen met bijzondere planten en vegetatie, Natura 2000 gebieden, NNN-gebieden en belangrijke weidevogelgebieden. In al dit soort gebieden is plaatsing van zonnepanelen in principe uitgesloten. Vandaar dat een negatieve score op dit criterium direct leidt tot de beoordeling 'niet kansrijk', onafhankelijk van de scores op andere criteria. Dit criterium is daarmee een uitsluitingscriterium. De aangrenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied levert een gemiddelde score, score 3 op. De afwezigheid van deze gebieden levert een maximaal positieve score op.

criteria/score	1	2	3	4	5
Natuurwaarden	Hoge natuurwaarden door de aanwezigheid of directe uitstraling van een Natura 2000 gebied, NNN gebied en/of weidevogel-gebied		Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied		Geen aanwezigheid natuurwaarden

Recreatiegebied

De aanwezigheid van recreatiegebied in een zoekgebied zegt iets over de wenselijkheid van het plaatsen van panelen aldaar. In een recreatief wandel/fietsgebied zijn panelen minder wenselijk dan op een terrein dat hier niet voor is bestempeld. De aanwezigheid van een recreatief gebied leidt niet direct tot uitsluiting maar beïnvloedt de kansrijkheid van het zoekgebied in meer of mindere mate. Zo is bepaald dat een zoekgebied dat volledig in een recreatiegebied ligt het meest benadeeld wordt qua kansrijkheid. Een zoekgebied dat gedeeltelijk uit een recreatiegebied bestaat of grenst aan een recreatiegebied, scoort respectievelijk een 2 of een 3. Geen aanwezigheid van recreatiegebieden levert de maximaal positieve score op. Bron voor dit criterium zijn de kaarten van Fietsnetwerk Nederland en de provinciale recreatiegebieden.

criteria/score	1	2	3	4	5
Recreatiegebied	Zeer hoge recreatieve waarde, door ligging van zoekgebied in recreatie-gebied	Hoge recreatieve waarden door de directe invloed van recreatieve vaar-, fiets- en wandel-verbindingen in het zoekgebied	Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatie-gebied		Geen recreatieve waarde

Geplande ontwikkelingen

Als er op korte termijn ontwikkelingen in een gebied gepland staan, is het onwenselijk om daar zonnepanelen te plaatsen. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van woningen binnen een termijn van 5 jaar, dan is het niet zinvol een zonnepark te bouwen op diezelfde locatie. Als bron voor de beoordeling van dit criterium wordt de zha-kaart van de provincie gebruikt, aangevuld met expert-judgement van de gemeenten. De zha-kaart duidt niet op welke termijn ontwikkelingen worden gerealiseerd en levert daarmee te weinig inzicht. Dit criterium betreft een uitsluitingscriterium, waarbij een negatieve beoordeling (een ontwikkeling binnen nu en vijf jaar) direct leidt tot de beoordeling 'niet kansrijk'. Alle andere mogelijkheden (na 5 jaar of geen ontwikkelingen voorzien) dragen 'neutraal' bij aan de kansrijkheid van het gebied.

criteria/score	1	2	3	4	5
Geplande ontwikkelingen	Ontwikkelingen (woningbouw/bedrijven) te verwachten binnen 0 tot 5 jaar.		Geen ontwikkelingen voorzien of pas voorzien na 5 jaar.		

Netaansluiting

In de Regio zijn verscheidene spanningsstations waarop een zonnepark kan worden aangesloten. Hoe verder een initiatief afligt van een spanningsstation, des te meer verliezen er plaats vinden in de kabels. Hoe duurder de aansluiting, des te meer werkzaamheden er dienen plaats te vinden met mogelijk overlast. Dit heeft een slechtere business case tot gevolg. De netaansluiting is kostentechnisch voor rekening van de initiatiefnemer maar kan leiden tot omgevingsoverlast, of door de slechtere business case tot minder aandacht voor overige aspecten. De afstand tot een spanningsstation leidt niet tot uitsluiting maar beïnvloedt de kansrijkheid van een gebied. Bron voor dit criterium zijn door Stedin aangeleverde geografische locaties van de spanningsstations met hun reikwijdte voor aansluiting (cirkels om de locatie). Stedin geeft aan dat een aansluiting tot 10 MW tot 3 km van het spanningsstation is aan te sluiten, alvorens het zeer complex wordt dit te doen. Voor projecten >10MW geldt dit tot 5 km. Vandaar dat in de beoordeling sprake is van een positieve beoordeling bij afstanden onder de 3 km, daarboven wordt de beoordeling negatief.

criteria/score	1	2	3	4	5
Netaansluiting	Buiten 7 km van spanningsstation	Buiten 5 km van spanningsstation	Binnen 3 tot 5 km van spanningsstation	Binnen 1 tot 3 km van spanningsstation	Binnen 0 tot 1 km van spanningsstation

Netimpact

Naast de geografische afstand van het zonnepark tot het aan te sluiten spanningsstation is ook de beschikbare capaciteit van het spanningsstation een belangrijke factor in de kansrijkheid van een zonnepark. De aanwezigheid van een knelpunt dat niet is opgelost voor 2030 leidt er per definitie toe dat zoekgebied tot die tijd niet kansrijk is. Het is daarmee een uitsluitingscriterium. Bron voor dit criterium betreft de geografische capaciteitskaart van Netbeheer Nederland en de netimpactanalyse van de Netbeheerder. In de beoordeling is ervoor gekozen om gebieden zonder knelpunten de maximale positieve score te geven. Waar sprake is van knelpunten beïnvloedt dit de kansrijkheid negatief.

criteria/score	1	2	3	4	5
Netimpact	Veroorzaakt een knelpunt dat niet voor 2030 wordt opgelost.		Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost.		Veroorzaakt geen knelpunt.

Archeologische waarden

In de regio heb je verschillende typen afzettingen met kans op archeologische vondsten. Hiervoor wordt de provinciale kaart archeologische verwachtingswaarde 2011 gebruikt als bron. De mate van kansrijkheid voor de plaatsing van zonnepanelen in een gebied wordt maar minimaal door de aanwezigheid van archeologische waarden beïnvloed. Er is daarom gekozen om dit geen onderdeel uit te laten maken van de multicriteria analyse maar van de gebiedsbeschrijving. Als het te beoordelen gebied unieke en mee te wegen aspecten heeft op archeologische vondsten, zal het in de gebiedsbeschrijving zijn meegenomen en zijn weerslag hebben op het eindoordeel van dat gebied.

Cultuurhistorische waarde

De Cultuurhistorische waarde van een gebied wordt bepaald door de aanwezigheid van monumenten, molenbiotopen of ander beeldbepalend erfgoed. In hoeverre een gebied door de aanwezigheid hiervan wordt beïnvloed, is sterk afhankelijk van expert judgement. Immers, de aanwezigheid van een molenbiotoop in een zoekgebied van 4 hectare heeft meer invloed dan de aanwezigheid van eenzelfde molenbiotoop in een zoekgebied van 40 hectare. Er is voor dit criterium daarom gekozen voor een kwalitatieve beoordeling in de gebiedsbeschrijving. Als het te beoordelen gebied belangrijke, mee te wegen aspecten heeft op cultuurhistorische waarden zal het in de gebiedsbeschrijving zijn meegenomen en zijn weerslag hebben op het eindoordeel van dat gebied.

Gebiedsspecifieke meekoppelkansen

Meekoppelkansen zijn een belangrijke en soms doorslaggevende factor in de kansrijkheid van een initiatief. In het ene gebied worden andere meekoppelkansen belangrijker geacht dan in het andere gebied. Denk aan de aanwezigheid van knikpuntgebieden of recreatief terrein waar het wenselijk is zonnepanelen toe te passen. Deze meekoppelkansen worden meegenomen in de gebiedsbeschrijvingen. In de basis moet ieder zonneveld koppelen met andere opgaven meenemen. Dit wordt in een later stadium, bij de beoordeling van plannen in het afwegingskader, aan planontwikkelaars als voorwaarde gesteld. Als bron voor de specifieke gebiedsbeschrijvingen wordt expert- judgement gebruikt.

Overige landbouw- en landschappelijke waarden

Er kunnen in een gebied nog andere aspecten van invloed zijn op de wenselijkheid of kansrijkheid om in dat gebied zonnepanelen te plaatsen. Denk bijvoorbeeld aan de aanwezigheid van intensieve landbouw en de keuzes die gemaakt moeten worden met betrekking tot het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Deze kwalitatieve aspecten worden opgenomen in de gebiedsbeschrijvingen en hebben op die manier hun weerslag op het eindoordeel van een gebied. Per gebied wordt een aantal gegevens onderscheiden. Deze gegevens worden in de gebiedsbeschrijvingen weergegeven.

Het oordeel

Ieder zoekgebied krijgt op basis van de beoordeling van bovengenoemde criteria een eindbeoordeling. Deze beoordeling stelt de mate van kansrijkheid voor dit gebied vast. De beoordeling komt in eerste instantie kwantitatief tot stand. De berekening betreft een optelsom van de score op de verschillende kwantitatieve criteria. De score die hieruit komt, bepaalt vervolgens het eindoordeel: rood, oranje of groen. De drempelwaarden en de definitie van deze beoordeling worden hieronder beschreven.

Vervolgens wordt de uitkomst zo nodig aangevuld of genuanceerd met de kwalitatieve benadering van de gebiedsbeschrijving en resultaten uit het participatietraject dat in 2023 is uitgevoerd. Hierdoor kan het uiteindelijke oordeel van een zoekgebied afwijken van de score van de kansenkaart.

De berekening

De berekening van de score betreft de optelsom van de individuele scores (1 t/m 5) van de criteria gedeeld door het totaal aantal criteria. Een score van 3 is gemiddeld of neutraal. De totaalscore varieert hiermee van 1 (minimale score) tot 5 (maximale score).

De drempelwaarden en definities

Totaalscores tussen 3 en 5 bevorderen de kansrijkheid van het gebied. Immers, in deze gebieden is op meer criteria positief gescoord dan negatief om op de eindscore tussen 3 en 5 uit te komen. Een score van 1 of 2 beperkt de kansrijkheid van het gebied. In deze gebieden is minimaal meer negatief geoordeeld op de criteria dan positief. Gebieden die laag hebben gescoord op uitsluitingscriteria zijn per definitie uitgesloten en zijn daarmee niet kansrijk.

Dit leidt tot de volgende definities van beoordeling:

Drempelwaarde	Beoordeling	Definitie
3 en daarboven	Groen gebied	Redelijk kansrijk tot kansrijk: Het gebied is geschikt voor de realisatie van zonnepanelen op veld. Dit beïnvloedt de beoordeling van een plan positief . Het is <u>niet</u> zo dat een project op deze gebieden per definitie als wenselijk wordt gezien. Initiatiefnemers dienen de criteria van het afwegingskader in acht te nemen bij de verdere uitwerking van hun plan.
Onder 3	Oranje gebied	Matig kansrijk Het gebied is minder geschikt voor zonnepanelen op veld. Dit beïnvloedt de beoordeling van een plan negatief . Of een project op dit gebied als wenselijk wordt gezien is mede afhankelijk van de beoordeling van het plan op andere thema's. Initiatiefnemers dienen de criteria van het afwegingskader in acht te nemen bij de verdere uitwerking van hun plan.
Uitsluiting	Rood gebied	Niet kansrijk Dit gebied is niet geschikt voor de plaatsing van zonnepanelen. Een project wordt per definitie niet als wenselijk gezien. Het advies is om gebruik te maken van kansen voor zonnenvelden in andere gebieden.

Gebiedsbeschrijvingen

Ter onderbouwing van de kansrijkheid van de zoekgebieden zijn gebiedsbeschrijvingen opgesteld. De gebiedsbeschrijving dient om:

- Een oordeel van de kansrijkheid van een zoekgebied te onderbouwen met landschappelijke waarden en kenmerken en om de navolgbaarheid van de gegeven score te duiden.
- Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden om inpassing van zonnepanelen en aansluiting op gebiedsspecifieke meekoppelkansen te duiden. Dit ten behoeve van de prioritering van initiatieven in het afwegingskader.

Ieder kansrijk zoekgebied heeft een gebiedsbeschrijving als naslagwerk. Deze gebiedsbeschrijvingen hebben als bron onder andere gebiedsvisies, bestemmingsplannen en gebiedsprofielen. Ze dekken de totale beoordeling van het zoekgebied in de kansenkaart. De opbouw van de gebiedsbeschrijving is eenduidig, om verschillende gebieden te kunnen vergelijken. Deze opbouw is als volgt:

- Naam zoekgebied en gemeente;
- Type zoekgebied (bijv. langs infrastructuur);
- Landschapstype (bijv. droogmakerij veen)
- Inleidende tekst en algemene omschrijving van het gebied;
- Overzichtskaart
- Landschappelijke waarden en kenmerken
- Natuur en ecologische waarden
- Recreatiewaarden
- Cultuurhistorische waarden
- Archeologische waarden
- Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden
  - configuratie
  - begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit
  - techniek en installatie
  - planproces en communicatie
  - beheer
  - meekoppelkansen
- Kansenkaartscore
  - de kansenkaartscore staat op een apart formulier en geeft de totaalscore van het zoekgebied weer op basis van de eerder genoemde waarden.

De gebiedsbeschrijvingen zijn door een extern bureau ontwikkeld in samenwerking met ambtelijke vertegenwoordiging.

5.3 Handreiking Afwegingskader

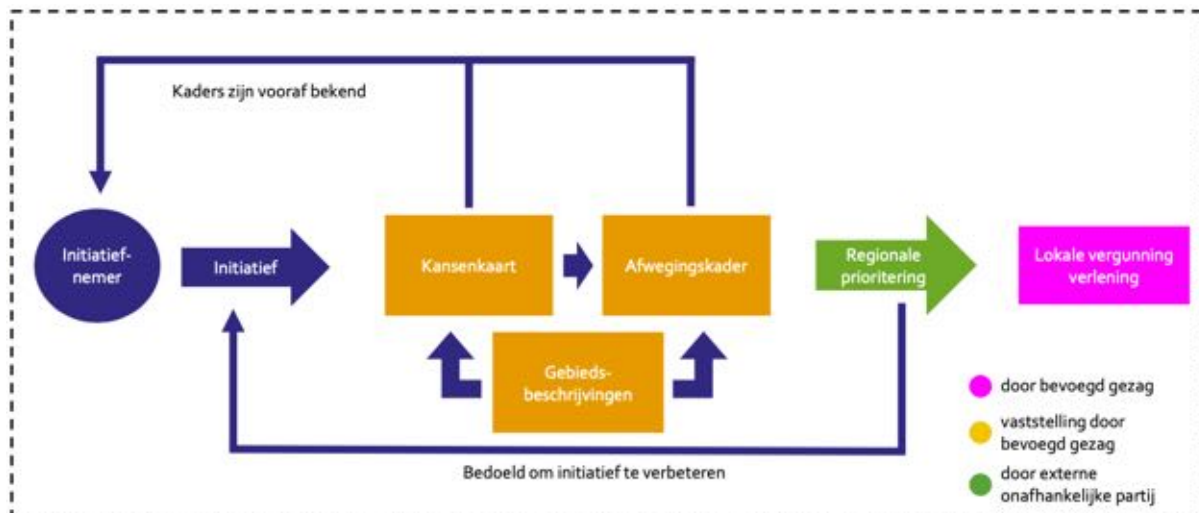
Spelregels omtrent het afwegingskader voor zon op veld, RES Midden Holland

Versie 10-08-2023

Inleiding

In 2022 is in de regio Midden-Holland een proef gestart om te toetsen of een afwegingskader een geschikt instrument is om de wenselijkheid van initiatieven voor zon op veld in Midden-Holland weer te geven. Eind 2022 is vastgesteld dat de regio onder andere met een afwegingskader gaat werken.

Het afwegingskader van de RES-regio Midden-Holland is een instrument dat initiatieven voor zon op veld ten opzichte van elkaar prioriteert. Daarmee geeft het aan welke van de ingediende initiatieven het meest wenselijk zijn om in de regio te realiseren. Het instrument dient niet als vergunningverlenend kader, daarvoor dient een ander instrument dat lokaal wordt vastgesteld. Het afwegingskader maakt onderdeel uit van het programma zon op veld. In onderstaande figuur wordt de verhouding van het afwegingskader ten opzichte van de andere ruimtelijke instrumenten in de regio Midden-Holland weergegeven.

Figuur 2 (herhaald) - Programma Zon op veld met ruimtelijke instrumenten

De methode van het afwegingskader is ontwikkeld door de Werkgroep Elektriciteit van de RES-regio Midden-Holland, in samenwerking met de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH), maatschappelijke organisaties in de regio, de waterschappen, de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas.

De inhoudelijke kenmerken van het afwegingskader, waarmee de uiteindelijke wenselijkheid van een initiatief wordt bepaald, zijn door middel van een uitvoerig participatieproces met de inwoners van de regio in 2023 uitgewerkt. Het afwegingskader is eind 2023 ter besluitvorming aan de individuele gemeenten voorgelegd.

Het afwegingskader dient zowel voor initiatiefnemers als leidraad op basis waarvan zij hun initiatief of plan kunnen aanscherpen, als voor de regio om alle ingediende initiatieven ten opzichte van elkaar te kunnen prioriteren.

Deze handout beschrijft de methodiek en de werking van het afwegingskader.

Doel van het afwegingskader

Het afwegingskader heeft als doel om de wenselijkheid van initiatieven voor de regio te bepalen, binnen gebieden die in de kanskaart als kansrijk worden geacht.

Alleen wenselijke initiatieven komen in de regio in aanmerking voor de aanvraag van een omgevingsvergunning en kunnen bij toekenning van de vergunning overgaan tot realisatie. Het afwegingskader is daarmee een voorportaal van de vergunningverlening en geeft de wenselijkheid van het initiatief aan.

Methodiek

De methode betreft een multicriteria-analyse die voor elk initiatief een oordeel geeft over de wenselijkheid ervan. Op basis van een set criteria die kwalitatief en kwantitatief kunnen worden 'gescoord', krijgt ieder initiatief een score toebedeeld. De initiatieven met de hoogste score zijn het meest wenselijk en zullen worden geprioriteerd richting vergunningverlening. Verdere uitleg over de scores en prioritering volgt verderop in deze handreiking.

Ieder initiatief dat bekend is bij gemeenten komt in aanmerking voor opname in het afwegingskader. Dit kunnen initiatieven zijn die in de fase van een principeverzoek zijn of initiatieven die al richting aanvraag omgevingsvergunning (willen) gaan. Doorgaans is wel een plan vereist om in het afwegingskader opgenomen te worden. Het afwegingskader dient ertoe om deze initiatieven aan te scherpen óf af te laten vallen omdat er mogelijk doorslaggevende criteria zijn die het initiatief niet als wenselijk kunnen laten beschouwen.

De methodiek biedt hiermee een transparante en eenduidige aanpak voor de prioritering van alle initiatieven voor zon op veld in de regio.

Samenwerking met de kanskaart

De kanskaart en het afwegingskader werken samen. De kanskaart geeft de kansrijkheid weer van een specifiek zoekgebied om zonnepanelen op te realiseren. Deze kansrijkheid wordt weergegeven met een score en een oordeel (Kansrijk, matig kansrijk of niet kansrijk).

Initiatiefnemers kunnen op basis van de kanskaart inschatten waar zij het best een initiatief kunnen realiseren. Het afwegingskader neemt de scores uit de kanskaart over: op het moment dat een initiatiefnemer een plan indient, wordt het plan opgenomen in het afwegingskader. In het afwegingskader wordt gekeken welk gebied dit betreft op de kanskaart. Een initiatief dat zich bevindt in een groen gebied wordt in het afwegingskader sneller als wenselijk beoordeeld dan een oranje gebied. De kanskaart is daarmee één van de criteria van het afwegingskader.

Het afwegingskader bestaat uit een document met daarin:

- een lijst aan criteria op basis waarvan de initiatieven worden geprioriteerd
- de scores van initiatieven gerangschikt naar wenselijkheid.

Voorwaarden en uitzonderingen

Belangrijk voor initiatiefnemers en ontwikkelaars zijn de voorwaarden om in aanmerking te komen voor beoordeling binnen het afwegingskader:

- Eenieder die een initiatief voor zonnepanelen op veld wil realiseren en daarmee vergunningsplichtig is, kan zich als 'initiatiefnemer' opgeven.

- Een initiatief dient te voldoen aan de minimale eisen op ieder criterium binnen het afwegingskader.
- Een initiatief dient te liggen in één van de kansrijke zoekgebieden die zijn gepubliceerd binnen de kanskaart.
- Een initiatief mag niet op Rijksvastgoed- en Rijksgrond liggen.
- Een initiatief dient afgestemd en akkoord te zijn bevonden door de eigenaar van de grond waarop het initiatief dient te worden ontwikkeld.
- Een initiatief dient te voldoen aan het toepassingsbereik voor een zonneveld zoals opgenomen in het omgevingsbeleid van de provincie

Er zijn enkele uitzonderingen voor projecten die wel vergunningplichtig zijn, maar waar prioritering middels het afwegingskader en daarmee het programma zon op veld niet van toepassing is. Deze projecten kunnen bij het bevoegd gezag direct een omgevingsvergunning aanvragen, mits zij voldoen aan alle voorwaarden voor provinciaal en gemeentelijk beleid aangaande de ruimtelijke kwaliteit en beleid en regelgeving vanuit de waterschappen. De uitzonderingen betreffen:

- Projecten voor zon op veld met een omvang kleiner dan het provinciaal toepassingsbereik voor een zonneveld
- Projecten voor zon op parkeerterreinen (solar carports).
- Projecten voor zon op waterbassins.
- Projecten voor zon op geluidsschermen.
- Projecten voor zon op bestaande infrastructuur (zoals taluds).
- Projecten voor zon op boerenerven, stortplaatsen of bebouwing.

Bij projecten met een omvang kleiner dan het provinciaal toepassingsbereik voor een zonneveld wordt gedacht aan kleine velden gericht op de opwek van eigen energie. Voor deze uitzondering is gekozen om particuliere eigenaren niet onnodig in het afwegingskader van het programma op te nemen. Bij realisatie van dergelijke kleine velden blijft ruimtelijke kwaliteit en inpassing onverminderd van toepassing.

Dergelijke uitzonderingen die dus qua locatie wel binnen de vastgestelde zoekgebieden vallen, vallen dus buiten het programma en zijn een aangelegenheid voor de individuele gemeenten. Daarbij worden zij aangemoedigd wel de instrumenten te hanteren, maar zijn ze vrij in het vergeven van vergunningen. Alle vergunningsplichtige initiatieven buiten deze uitzonderingen dienen volgens het programma tot stand te komen en dienen daarmee aan de voorwaarden van het programma te voldoen.

In het bepalen van de wenselijkheid van de binnengekomen initiatieven wordt rekening gehouden met 20% extra reservering, rekening houdend met enige uitval in de vervolgfases van vergunningverlening en realisatie.

Criteria

Niet specifiek genoemd zijn de wettelijke verplichtingen bij de realisatie van een zonnepark. Deze gelden onverminderd bij de aanvraag van een omgevingsvergunning. De criteria uit het afwegingskader zijn hier een aanvulling op, en zijn daarmee bovenwettelijk, ofwel additioneel, om de wenselijkheid van een initiatief in de regio Midden Holland te verbeteren.

Deze criteria zijn niet alleen van landschappelijke of technische aard. Ook criteria met betrekking tot participatie, netbeheer of aansluiting bij lokale opgaven zijn onderdeel van de prioritering. Zo wordt breed gekeken naar de wenselijkheid van een initiatief. De volgende criteria zijn meegenomen:

- de kansenkaartscore
- meekoppelkansen
- landschappelijke inpassing
- ontwerp
- biodiversiteit
- veiligheid en gezondheid
- participatie - projectparticipatie
- participatie - lokaal eigendom
- netbeheer

Ieder initiatief wordt op basis van deze criteria gescoord met een kwantitatieve score. Elk criterium heeft per mogelijke score een eigen definitie om op deze score te komen.

Onvoldoende

Een score van 0 bij één of meer criteria betekent dat het initiatief op dat moment niet wordt opgenomen in de prioritering. Het plan is onvoldoende uitgewerkt en hoeft niet verder te worden beoordeeld. Het is aan de initiatiefnemer om het plan verder uit te werken en om aan de minimumeisen te voldoen.

Minimale eis - voldoende score

Een score van 1 bij één of meer criteria (indien elders geen uitsluiting voorkomt) is noodzakelijk om in de prioritering opgenomen te worden. Het plan voldoet aan de minimumeisen om mee te gaan in de prioritering van het afwegingskader. Het initiatief zal niet hoog in de uiteindelijke prioritering uitkomen als alle criteria op voldoende worden gescoord. Aanscherping van het initiatief kan leiden tot een verhoging van de score en daarmee betere kansen om hoger geprioriteerd te worden.

Goed en zeer goed

Scores van 2 (goed) of 3 (zeer goed) bij criteria leiden tot wenselijker plannen. De hoeveelheid plannen die worden ingediend en de schaalgrootte van deze plannen tezamen bepalen de grensscore waarop een plan wenselijk wordt geacht of niet. Dit wordt verder uitgelegd onder 'De score en prioritering'.

Hieronder worden de verschillende criteria toegelicht. In Bijlage 5.4 is het totaal aan criteria en scores opgenomen.

De kansenkaart

De verschillende zoekgebieden van de RES zijn in de kansenkaart al bestempeld tot kansrijk of niet kansrijk. Het criterium kansenkaart bepaalt daarmee voor een deel ook de wenselijkheid van een initiatief: ligt het in een kansrijk gebied of niet. Een rood gebied in de kansenkaart is niet kansrijk en leidt daarmee tot uitsluiting in het afwegingskader.

De score voor het criterium kansenkaart in het afwegingskader wordt direct uit de gebiedsbeschrijving gehaald. De score is maximaal 5 en minimaal 1.

Meekoppelkansen

Het benutten van meekoppelkansen is een belangrijk element van de realisatie van zon op veld. In ieder zoekgebied zijn kansen waarop een zonnepark multifunctioneel kan worden ingezet. Een initiatiefnemer dient als minimale eis gebruik te maken van gebiedseigen meekoppelkansen. Deze worden in de gebiedsbeschrijvingen gespecificeerd.

Landschappelijke inpassing

Het criterium landschappelijke inpassing zegt iets over de manier waarop het ingediende initiatief aandacht geeft aan (de aansluiting bij) de omgeving en het landschap. Denk hierbij aan aandacht voor de leefbaarheid en het karakteristieke landschap, zichtlijnen en kavelstructuur. Doorgaans wordt dit aangetoond in een landschappelijk inpassingsplan.

Ontwerp

Het criterium ontwerp gaat in op ontwerp specifieke eisen en wensen die aan het technisch ontwerp gesteld worden. Zaken als uitlijning, compensatie van verhard oppervlak of de reflectie en schaduwwerking van panelen komen in dit criterium aan de orde. Tevens zijn de ecologische effecten, de productiewijze en duurzaam materiaalgebruik van belang.

Er is bij dit criterium sprake van zowel minimale eisen, als bij wensen voor een goede en een zeer goede score. Een initiatief kan zich dus goed onderscheiden van andere initiatieven op dit thema.

Biodiversiteit

Behoud van biodiversiteit wordt een steeds belangrijker onderwerp bij de plaatsing van zonnepanelen. Vaak leidt een zonnenveld tot achteruitgang van de biodiversiteit in het gebied, uitzonderingen daargelaten. Er is bij dit criterium sprake van zowel minimale eisen, als bij wensen voor een goede en een zeer goede score. Een initiatief kan zich dus goed onderscheiden van andere initiatieven op dit thema.

Veiligheid en gezondheid

De plaatsing van zonneparken en de bijbehorende (elektrische) systemen brengen veiligheidsrisico's met zich mee. Denk hierbij aan de plaatsing van schakelkasten en omvormers. Een initiatiefnemer dient hier voldoende rekening mee te houden.

Participatie - projectparticipatie

Projectparticipatie is een belangrijk criterium voor een succesvol initiatief in de regio Midden-Holland. Iedere initiatiefnemer is genoodzaakt aan de voorkant na te denken over het participatietraject dat zal worden doorlopen om omwonenden bij het project te betrekken. Denk hierbij aan communicatie of het laten meedenken en meebeslissen van inwoners over allerlei zaken omtrent het project.

Participatie - lokaal eigendom

Financiële participatie, ook wel het betrekken van de omgeving in het financiële eigendom van het project, is één van de doelen uit het klimaatakkoord. Dit criterium is daarom ook voor de regio Midden-Holland van groot belang en wordt ook wel lokaal eigendom genoemd. Het is aan een initiatiefnemer om te streven naar minimaal 50% lokaal eigendom van het initiatief.

Netbeheer

In de kanskaart wordt in de kansrijkheid van een initiatief meegenomen of er ruimte is op het net en of het zoekgebied zich op redelijke afstand bevindt van een aansluitingspunt. In het afwegingskader, waar naar initiatieven wordt gekeken, is tevens gekozen voor een criterium waarbij het belang van de netbeheerder is opgenomen. In dit geval gaat het om projectspecifieke zaken waarbij het project de belasting op het elektriciteitsnet minimaliseert. Er is bij dit criterium sprake van zowel minimale eisen, als bij wensen voor een goede en een zeer goede score. Een initiatief kan zich dus goed onderscheiden van andere initiatieven op dit thema.

De score en prioritering

De score van een initiatief wordt berekend door de scores per criterium bij elkaar op te tellen. Er zijn in totaal 24 punten te behalen. Bij initiatieven met een gelijke score wordt vanuit de externe partij en de KG een advies gegeven, waarbij in principe als volgt wordt geprioriteerd:

- score op criterium kanskaart is leidend
- daarna is score op criterium lokaal eigendom leidend
- daarna is score op criterium landschappelijke inpassing leidend
- daarna is score op criterium ontwerp leidend

De score zegt iets over de score van het initiatief ten opzichte van de maximaal te behalen score, maar zegt niet direct iets over de wenselijkheid van het initiatief. Dat hangt af van het totaal aan initiatieven en de gestelde ambitie voor zon op veld. Dit wordt hieronder toegelicht.

Ambitie

In de RES regio Midden Holland is een totale ambitie gesteld van 0,435 TWh duurzame opwek op jaarbasis. In de RES 1.0 is hiervan 0,186 TWh concreet toegewezen aan zon op veld en zon langs infrastructuur (tezamen zon op veld). Deze (deel)ambitie kan wijzigen, mits aan te nemen valt dat op andere zoekgebieden, bijvoorbeeld zon op grote daken of zon boven parkeerplaatsen, de beoogde ambitie aldaar niet te realiseren is of juist ruimschoots wordt gehaald.

Vooralsnog is er geen reden om aan te nemen dat de ambitie voor zon op veld hoger of lager dient te worden gesteld. Dit is dan ook de basis voor het bepalen van de wenselijkheid van projecten voor zonneparken in deze zoekgebieden: het totaal opgesteld vermogen van de wenselijke projecten dient op te tellen tot deze ambitie.

Bepalen van wenselijkheid

Ieder project dat wenselijk wordt geacht, scoort minimaal voldoende op alle criteria in het afwegingskader. Maar niet ieder initiatief dat voldoende scoort, is wenselijk. Dit hangt af van het totaal aan initiatieven dat nodig is om de ambitie te halen. Startend met het hoogst geprioriteerde initiatief wordt vervolgens de bijdrage aan de ambitie opgeteld, doorwerkend tot het initiatief waarmee het bod wat op dat moment noodzakelijk is, is behaald. Er wordt hierbij tevens rekening gehouden met een overprogrammering van 20% op het totaal beoogde vermogen om eventuele uitvallende projecten te compenseren.

De initiatieven die binnen de marge vallen om het bod te halen, krijgen prioriteit en zijn conform de methodiek 'wenselijk'. De overige initiatieven, ongeacht hun score, zijn dat niet en zijn daarmee 'niet wenselijk'. Er kunnen zich hierdoor enkele situaties voordoen:

- Het kan zijn dat een initiatief eerst wenselijk is, maar door de komst van een ander initiatief dat hoger scoort of de verlaging van de ambitie, ineens niet meer. Andersom kan dit ook, een initiatief dat eerst niet wenselijk is, kan door de verhoging van de ambitie of het wegvallen van andere initiatieven, ineens wél wenselijk zijn
- Het kan zijn dat er (te) weinig initiatieven worden ingebracht. Hierdoor zijn mogelijk alle initiatieven die de minimale eis hebben gehaald, wenselijk om de beoogde ambitie alsnog te kunnen halen
- Het kan zijn dat er een initiatief met een zeer grote bijdrage aan het bod bovenaan de prioriteitenlijst staat. Hierdoor is het totaal aantal wenselijke projecten mogelijk erg gering.

De wenselijkheid wordt op deze manier behaald door het simpele feit of de ambitie met het beoogde aantal projecten wordt gehaald of niet.

5.4 Criteria en scores afwegingskader

Criteria	De numerieke score uit de kanskaart voor het betreffende gebied	Gebruikmakend van meekoppelingen en meevoudig ruimtegebruik in het gebied	Landchappelijke inpassing	Algemene karakteristieken van het technische ontwerp	De specifieke toepassing van bodveststelsel-elementen in het ontwerp	De specifieke toepassing van veiligheids- en gezondheidselementen in het ontwerp	De toegevoegde waarde van de projectparticipatie die wordt georganiseerd	De meerwaarde van het initiatief voor de omgeving in de vorm van lokaal eigendom	Het belang van een degelijke aansluiting op en ontlasting van het elektriciteitsnet
Criteria	Kansenkaartscore	Meekoppelingen	Landchappelijke inpassing	Ontwerp	Bodveststelsel	Veiligheid en Gezondheid	Participatie	Participatie	Nettoer
ONVOLDOENDE Initiatief wordt niet opgenomen in prioritering (Indien geen score op 'onvoldoende')	0	Geen meekoppelingen of aansluiting van meevoudig ruimtegebruik	Geen rekening met de karakteristieke landchappelijke inpassing	Geen ontwerp met duidelijke aansluiting op bestaand materiaalgebruik	Geen passende opbouw van bodveststelsel in het plan of ontwerp	Geen specifieke opbouw van bodveststelsel in het plan of ontwerp	Geen participatieproces of communicatieplan	Geen aansluiting voor lokaal eigendom	Geen rekening gehouden met de aansluiting op het elektriciteitsnet
VOLDENDE - MINIMALE (Er) Initiatief wordt opgenomen in prioritering (Indien geen score op 'onvoldoende')	1	Aansluiting bij geplande meekoppelingen (zie gebiedsomschrijving)	Er is rekening gehouden met al het onderstaande: • De leefbaarheid en het karakteristieke landschap; • Er is rekening gehouden met zichtlijnen en kavelsituatie; • Realistische randen door opname in groen en natuurvriendelijke oevers en akkersanden, door het voorkomen van zichtbare hekken; • Het gebied keert terug naar het oorspronkelijke gebruik bij einde levensduur, die gelijk is aan de verende vergoedingsduur.	Er is rekening gehouden met al het onderstaande: • Ecologische inpassing • Rekening gehouden met de Provinciale m.a.z. • De mogelijkheid voor klein wild om het park binnen te gaan • Zonnepanelen met een matte kleur • De productie van materialen gebeurt volgens de wet- en regelgeving ten aanzien van arbeid en afvalstoffen	Er is rekening gehouden met al het onderstaande: • Er moet worden aangegeven dat de bodveststelsel ten tijde van het project niet vernietigt, op basis van een ruiming en een beheerplan • Behoorlijk zonder gebruik van pesticiden en herbiciden • Rekening gehouden met Kaderniet-rijn Water. • Een minimale hoogte van de onderkant van de panelen, zodat goede plantengroei en een ecologisch maatschappelijk mogelijk is. Dit bedrag ongeveer 20 cm • Behoorlijk zonder gebruik van pesticiden en herbiciden • De mogelijkheid voor klein wild om het park binnen te gaan	Er is rekening gehouden met al het onderstaande: • Plaatsing omringelingsrandformatiechaaklatten bij ingang terrein maar tenminste op 6 meter afstand van eeds bestaande gebouwen • Rekening gehouden met voldoende ruimte tussen panelen en installaties om brandoverlast te voorkomen • Plaatsing van elektrische installaties met brandblusinstallatie en monitoringstelsel voor incidenten. • Beveiliging vloer overal afgevoerd tussen de velden (compartmenten) • De systemen en stations voorzien van noodschakelaars om de brandoverlast voor het zonnepaneelveld of de schakelaars • De behuizing van de systemen en stations brandwerend van binnen naar buiten uitvoeren, minimaal 30 minuten WRBOC (weerstand brand doorstroom brand overlast)	Er is een plan opgesteld waarin rekening is gehouden met: • Begrenzing van het gebied waartussen omliggende worden betrokken bij de voorbereiding van de ruimtelijke ontwikkeling met onderbouwing; • Inzet van communicatiemiddelen; • Planning van participatiemomenten en momenten op hoofdlijnen; • Belanghebbenden (binnen een straal van 200m van het zonnepark met direct zicht op het project) worden betrokken op niveau meeturen en meeturen van de participatiefasen.	Er is rekening gehouden met: • De defectie van lokaal eigendom conform de gemeentelijke participatiekaders	Er is rekening gehouden met: • Additionele gecontracteerde terugleververmogen is maximaal 50% van het piekvermogen van de installatie • Oritvakkende initiatief in zoekgebied met beschikbare leestcapaciteit, met minimale afstand tot stations; • Afschermen grootste gevraagde aansluiting op beschikbare capaciteit en zo groot mogelijk door toepassing cable routing.
GOED Initiatief wordt opgenomen in prioritering (Indien geen score op 'onvoldoende')	2	Aansluiting bij geplande meekoppelingen (zie gebiedsomschrijving)	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Beschikbare gronden moeten maximaal benut worden met zonnepanelen • De bodemkwaliteit is gelijk of verbeterd na herverdeling (bij einde levensduur), op basis van een ruiming en een inrichting • Het zonnepark is ontrokken aan het zicht voor zowel passanten als eigenaars en omliggende.	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Ruimtevoorzieningen realiseren met verdichtingszones voor een goede geleiding van het wild naar o.a. een faunaopvang • Er wordt geen fosforbinding / fenswering toegepast gedurende de exploitatie (vervanging van panelen voor einde levensduur) • Zonnepanelen met een donkere kleur • Aantoonbaar gebruik van Low Carbon panelen (carbon footprint min. 200 kg CO2-eq) • Aantoonbaar gebruik van PFAS-, lood- en Antimoon- vrije panelen	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Rekening gehouden met voornamelijk ecologische • Onderzoek doen naar de effecten op lichtval, waterhuishouding en ruimtelijke • In samenwerking met (lokale) natuurorganisaties (bijv. Greenalliance Midden-Holland) is een aanpak- en beheerplan opgesteld omwille van natuurwaarden • Vegetatiebeheer stuurt op inheemse, kruisdeurige vegetatie die zo weinig frequent als mogelijk worden gemaaid	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Ruime afstand (minimaal 20 meter) tussen rijen panelen onderling en tussen panelen en andere installaties, (omvormer e.d.) • De systemen en stations aan de wegzijde te plaatsen, zodat ze in geval van een calamiteit bereikbaar zijn voor de brandweer. Er wordt dan ook geabstraheerd om het ontsluitingspunt direct bij de toegangspoor te plaatsen) • Een brandveiligheidsvoorziening met een capaciteit van minimaal 60 m3 voor te realiseren ter hoogte van de inkoopstations en in de nabijheid van de systemen, zoals transformators en omvormers. Positie is nadier te bepalen. • In het grasland en de paneelvelden compartimentering toepassen met 'takken' van maximaal 20 m, te creëren door panelen minimaal 2 meter uit elkaar te plaatsen en stroken van minimaal 2 meter vrij te houden van begroeiing • Overstroom: Een zo breed mogelijk groep mensen en belangen wordt vertegenwoordigd in het participatieproces • Doorwerking: Aan het begin van het proces wordt duidelijk gemaakt aan betrokkenen wat de ruimte is voor invloed. Achteraf wordt gecommuniceerd wat voor invloed de inbreng in het participatieproces al dan niet heeft gehad op het besluit.	Er is rekening gehouden met: • De defectie van lokaal eigendom conform de gemeentelijke participatiekaders én meer dan 50% lokaal eigendom door het beschikbaar stellen van eigen vermogen in de vorm van obligaties of aandelen.	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Optimale oriëntatie van panelen voor vermindering belasting elektriciteitsnet; • Minimalisatie transport door combinatie van vraag en aanbod.	
ZEER GOED Initiatief wordt opgenomen in prioritering (Indien geen score op 'onvoldoende')	3	Geen meekoppelingen of aansluiting van meevoudig ruimtegebruik	Er is rekening gehouden met alles bij score 2, plus: • Technische levensduur van de zonnepanelen is minimaal 25 jaar, samenlijmend gemaakt met Combined Accelerated Stress Tests (PVEL POP) • Gebruik van dunne film PV (bv. uitvalken risico op dwangarbeid) • Er wordt samenlijmend gemaakt dat panelen aan het einde van de levensduur slim geproject worden omarmend • Er wordt samenlijmend gemaakt dat materialen anders dan zonnepanelen, die niet anders technische levensduur zijn aan het einde van het project, zijn op één locatie hergebruikt soort soortgelijke toepassingen	Er is rekening gehouden met alles bij score 2, plus: • Technische levensduur van de zonnepanelen is minimaal 25 jaar, samenlijmend gemaakt met Combined Accelerated Stress Tests (PVEL POP) • Gebruik van dunne film PV (bv. uitvalken risico op dwangarbeid) • Er wordt samenlijmend gemaakt dat panelen aan het einde van de levensduur slim geproject worden omarmend • Er wordt samenlijmend gemaakt dat materialen anders dan zonnepanelen, die niet anders technische levensduur zijn aan het einde van het project, zijn op één locatie hergebruikt soort soortgelijke toepassingen	Er is rekening gehouden met alles bij score 2, plus: • Rekening gehouden met voornamelijk ecologische • Onderzoek doen naar de effecten op lichtval, waterhuishouding en ruimtelijke • In samenwerking met (lokale) natuurorganisaties (bijv. Greenalliance Midden-Holland) is een aanpak- en beheerplan opgesteld omwille van natuurwaarden • Vegetatiebeheer stuurt op inheemse, kruisdeurige vegetatie die zo weinig frequent als mogelijk worden gemaaid	Er is rekening gehouden met alles bij score 2, plus: • Ruime afstand (minimaal 20 meter) tussen rijen panelen onderling en tussen panelen en andere installaties, (omvormer e.d.) • De systemen en stations aan de wegzijde te plaatsen, zodat ze in geval van een calamiteit bereikbaar zijn voor de brandweer. Er wordt dan ook geabstraheerd om het ontsluitingspunt direct bij de toegangspoor te plaatsen) • Een brandveiligheidsvoorziening met een capaciteit van minimaal 60 m3 voor te realiseren ter hoogte van de inkoopstations en in de nabijheid van de systemen, zoals transformators en omvormers. Positie is nadier te bepalen. • In het grasland en de paneelvelden compartimentering toepassen met 'takken' van maximaal 20 m, te creëren door panelen minimaal 2 meter uit elkaar te plaatsen en stroken van minimaal 2 meter vrij te houden van begroeiing • Overstroom: Een zo breed mogelijk groep mensen en belangen wordt vertegenwoordigd in het participatieproces • Doorwerking: Aan het begin van het proces wordt duidelijk gemaakt aan betrokkenen wat de ruimte is voor invloed. Achteraf wordt gecommuniceerd wat voor invloed de inbreng in het participatieproces al dan niet heeft gehad op het besluit.	Er is rekening gehouden met: • De defectie van lokaal eigendom conform de gemeentelijke participatiekaders én meer dan 50% lokaal eigendom door het beschikbaar stellen van eigen vermogen in de vorm van obligaties of aandelen.	Er is rekening gehouden met alles bij score 1, plus: • Optimale oriëntatie van panelen voor vermindering belasting elektriciteitsnet; • Minimalisatie transport door combinatie van vraag en aanbod.	
Maximale score	5 (afhankelijk van score uit kanskaart)	2	2	3	3	3	2	2	3

5.5 Lijst van afkortingen

Onderstaand overzicht is bedoeld als naslag voor veelgebruikte afkortingen en begrippen in het programma.

Afkorting	Volledig uitgeschreven
Bopa	Buitenplanse omgevingsplan activiteit
GIS	Geographic Information System
KWp	Kilowattpiek
NNN-gebieden	Natuurnetwerk Nederland gebieden
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
plan-MER	plan Milieu Effect Rapportage
RES	Regionale Energie Strategie
TWh	Terawattuur
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten

5.6 Kansenskaartcores en Gebiedsbeschrijvingen

Ter vaststelling

Gouda Buitengebied

Kansenkaartscore:

■ Redelijk kansrijk tot kansrijk– (Score: 3,6)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied 6 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatiegebied

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 5

Veroorzaakt geen knelpunt

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving **Gouda buitengebied**

Gemeente Gouda

Type zoekgebied: Transitiegebied / Landschapstype: Veenweidegebied

Oppervlakte zoekgebied: 3 hectare

Landschapskenmerken

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

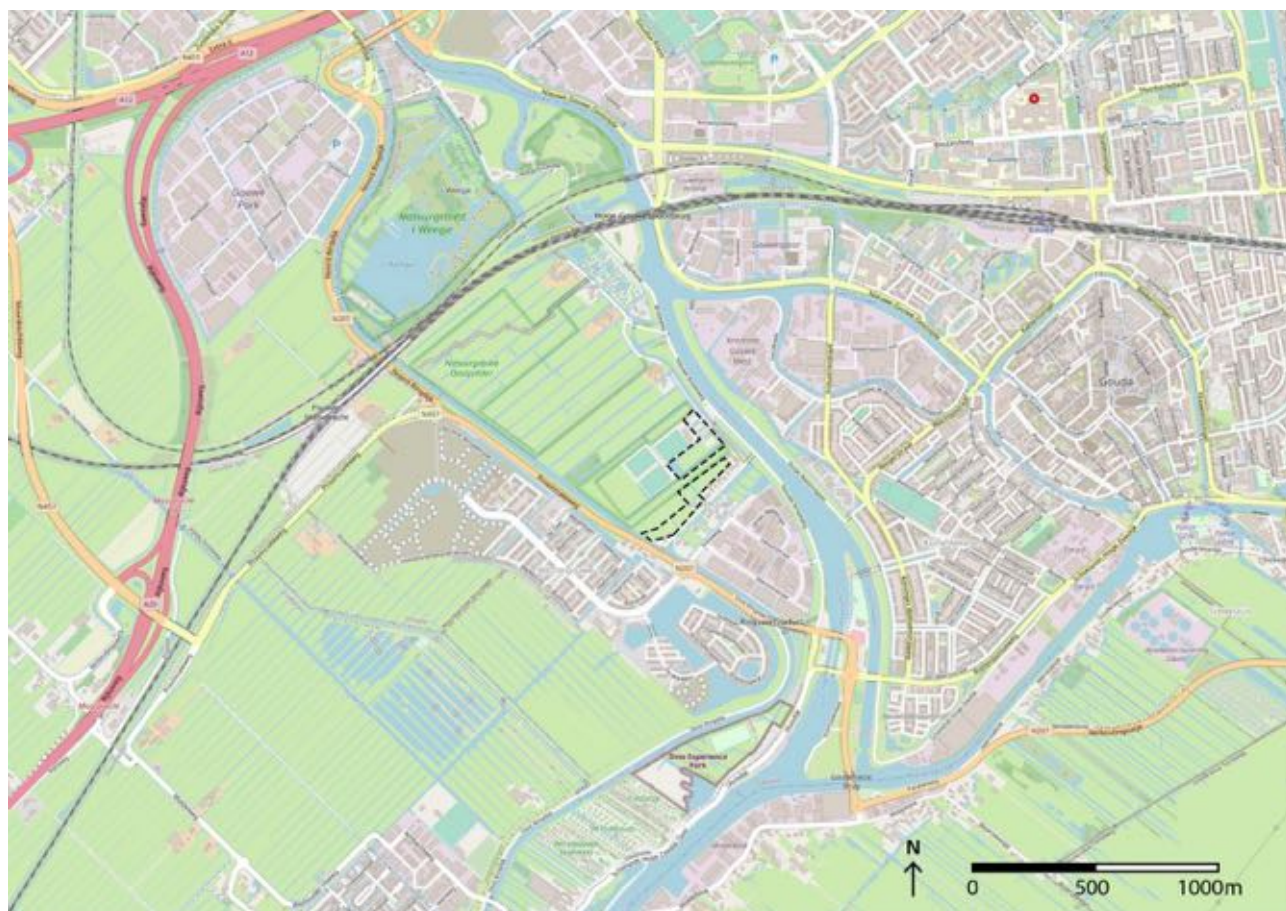
Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Dit zoekgebied is onderdeel van de Oostpolder, een onverveend veenweidegebied, ten zuiden van het Gouwekanaal. Het gebied ligt hoger in het landschap ten opzichte van de Zuidplaspolder en wordt duidelijk begrensd door de rivier/kanaaldijk en de ringvaart.

Ter hoogte van het sportterrein binnen het gebied is het kenmerkende verkavelingspatroon en open weidelandschap deels verloren gegaan. Rondom de sportvelden ligt een recreatief ommetje, dat het oorspronkelijke slagenlandschap volgt. Dit is onderdeel van het gebied van de Groenalliantie. Aan de zuidzijde is een geboortebos in ontwikkeling, de eerste geboortebomen zijn reeds aangeplant.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt begrensd door het Gouwekanaal (ten noordoosten), de bebouwing aan de 2^e Moordrechtse Tiendweg (ten zuidoosten) de Ringvaart Zuidplaspolder (ten zuidwesten) en een recreatiegebied in beheer bij recreatieschap de Groenalliantie (ten noordwesten). Binnen de grenzen van het gebied liggen sportvelden. De sportvelden zijn uitgesloten voor het ontwikkelen van zon op land. Het gebied is niet beleefbaar vanaf de N207 vanwege de verlaagde ligging ten opzichte van de polder waar het zoekgebied in ligt. Daartussen ligt de ringvaart van de Zuidplaspolder.

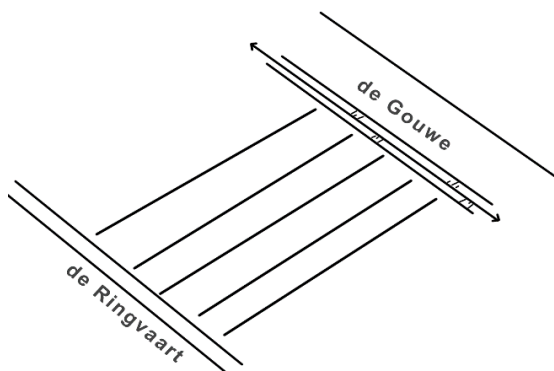
Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veenweide; Water als structuurdrager; Vrijtijdslandschap.

Het karakteristieke verkavelingspatroon en open weidelandschap is met de komst van de sportvereniging deels verloren gegaan. Wel is rekening gehouden met de richting van het landschap en een waterrijke/groene invulling. Ten zuiden van het plangebied ligt de Ringvaart van de Zuidplaspolder. Tussen het zoekgebied en de Gouwe ligt het lint de Nieuwe Broekweg. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottmeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Onverveend bovenland

- Behoud van het nog open veenweidelandschap met karakteristiek langgerekt verkavelingspatroon.
- Het getrapte hoogteverschil tussen de rivierdijk, de smalle strook veenweide en de lager gelegen droogmakerij herkenbaar en beleefbaar houden.
- Nieuwe ontwikkelingen in het gebied zoals natuurontwikkeling, recreatief gebruik en agrarische verbreding passen binnen de karakteristiek van open polder met grasland en tasten het historische kavelpatroon niet aan. Toenemende versnippering voorkomen.
- Behoud van het uitzicht vanaf de rivierdijk over het open weidelandschap.
- Koesteren van kleinschalige, vaak informele bebouwing en het groene karakter langs de rivier en in het lint.
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan het groene en afwisselende karakter langs de rivier en in het lint.

Het zoekgebied is onderdeel van het recreatiegebied de Oostpolder. Het heeft een vrij open en waterrijk karakter en het accent ligt op sportvelden, wandelpaden en natuurrecreatie. In combinatie met gebieden als het Gouwebos, 't Weegje en Hitland is het gebied een stapsteen langs de Gouwe voor natuur en recreatie. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottmeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

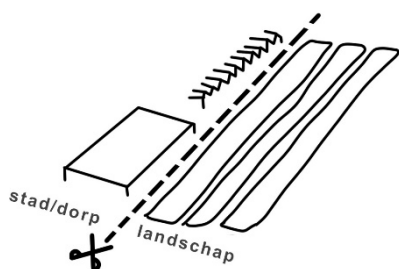

wandelen, fietsen, vissen, sporten

Vrijtijdslandschap: de Oostpolder

- Ontwikkel aantrekkelijke verbindingen tussen het recreatiegebied en het omliggende woon-/werkgebied.
- Ontwikkel recreatief programma, trouw blijvend aan de waterrijke en cultuurhistorische context en bewaar daarmee de eigenheid van de verschillende gebieden.

Ten oosten van het zoekgebied ligt een bedrijventerrein. Tussen het bedrijventerrein en het zoekgebied, aan de 2^e Moordrechtse Tiendeweg liggen een aantal erven met opgaande beplanting en een brede sloot die een groene bufferzone creëren tussen het werklandschap en recreatielandschap. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottmeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Werkgebied Broekhuizen

- Routes uit de omgeving lopen zoveel mogelijk door in het bedrijventerrein zodat het gebied aantrekkelijk is voor werknemers, bezoekers en bewoners.

Natuur en ecologische waarden

De Oostpolder is geen beschermd natuurgebied. Wel bleken er tijdens een natuuronderzoek in 2006 en 2010 veel beschermde diersoorten in het gebied aanwezig te zijn waaronder planten: de Dotterbloem en Zwanenbloem en een Rode Lijstsoort (Krabbenscheer). Daarnaast is het gebied van belang voor weidevogels, watervogels, vissen, de kleine Modderkruiper en ringslang. Voor de streng beschermde inheemse diersoorten moet in het kader van de Flora- en Faunawet (eventueel) een ontheffing worden aangevraagd.

https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0513.0600oostpolder-DF02/t_NL.IMRO.0513.0600oostpolder-DF02_4.6.html

Recreatie waarden

De Oostpolder is een natuurrecreatie gebied waar men kan vissen, ommetjes loopt en langsfiets. Ook is sportvereniging Donk aanwezig in het gebied met drie voetbalvelden en een parkeerterrein. Het gebied is slecht bereikbaar vanuit het omliggende stedelijke gebied. De Gouwe is een belangrijke route voor de binnenvaart en onderdeel van de staande mastroute. De ringvaart ten zuiden van het zoekgebied kan met kano's bevaren worden en is verbonden met de Hollandsche IJssel en de Rotte.

In het Ontwikkelplan van het recreatieschap Groenalliantie staat over het gebied: De Oostpolder wordt weinig bezocht door een slechte bereikbaarheid vanuit Gouda. Barrières als de spoorlijn en het Gouwekanaal zijn hier mede de oorzaak van. Recent is een nieuwe wandelverbinding gerealiseerd die beide gebieden, Oostpolder en 't Weegje, verbindt. Daardoor is een bezoek aan de afzonderlijke gebieden nog aantrekkelijker geworden. In de Oostpolder is het ecologisch beheer gericht op het ontwikkelen van leefgebieden. De resultaten zijn indrukwekkend. Bezoekers kunnen het gebied nu prima beleven. Het vernieuwde vlonderpad trekt veel nieuwe bezoekers, evenals de uitkijktoren van waaruit je een prachtig uitzicht hebt op het landschap van de Oostpolder.'

Cultuurhistorische waarden

■ Veenontginning
— Hoofdafwatering / kanaal
— Poldergrens

— Zeer hoge waarde
— Hoge waarde
— Redelijk hoge waarde

■ Zeer hoge waarde
■ Hoge waarde
■ Redelijk hoge waarde

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De Gouwe is ontstaan als veenstroompje vanaf Boskoop richting de Hollandse IJssel. In de 13^e eeuw is het riviertje met een kanaal verbonden met de Oude Rijn. Later is de rivier gekanaliseerd. Het gebied Oostpolder is van cultuurhistorische waarde omdat het samen met een stukje Gouds grondgebied in de Krimpenerwaard de laatste niet verveende middeleeuwse veenweidepolder van Gouda is. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Veenontginning, algemeen

De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar

Poldergrens

Het Zuid-Hollandse landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De perceelsloten zijn het kleine structurelement daarvan, de poldergrenzen zijn de hoofdlijnen. Deze kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Hoofdafwatering / kanaal

De waterlopen in de provincie dienen, naast voor berging en afvoer van overtollig polderwater, voor een deel ook voor de scheepvaart.

Archeologische kenmerken en waarden

Ruim dieper dan 3m maaiveld is met name Oude Zeeafzettingen met Veen aanwezig. In het meest zuidelijke puntje van het plangebied kunnen er mogelijk ook Oude Stroomgordels en geulafzettingen aanwezig zijn in de ondergrond. Alleen in dit deel van het zoekgebied geldt dat er een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen is.

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Komafzettingen

Alle komafzettingen met veen krijgen een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Stroomgordels/geulafzettingen

Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m - maaiveld voorkomen.

In het gebied geldt een lage archeologische verwachting. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 10.000 m² en ingrepen dieper dan 0,5 m beneden maaiveld.

Een uitzondering is de zuidhoek waar een hoge archeologische verwachting is. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 100 m² en ingrepen dieper dan 2 m beneden maaiveld.

<https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie>

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

De bovenstaande tekst is gebaseerd op provinciale informatie. De gemeente Gouda beschikt over meer gedetailleerde informatie ten aanzien van cultuurhistorische waarden, waaronder de Lintenvisie en de archeologische basiskaart. Deze lokale informatie over archeologie van de gemeente Gouda kan tot nuancering van de tekst leiden. Het wordt aangeraden om voor deze locatie nadere informatie omtrent archeologie in te winnen bij de gemeente.

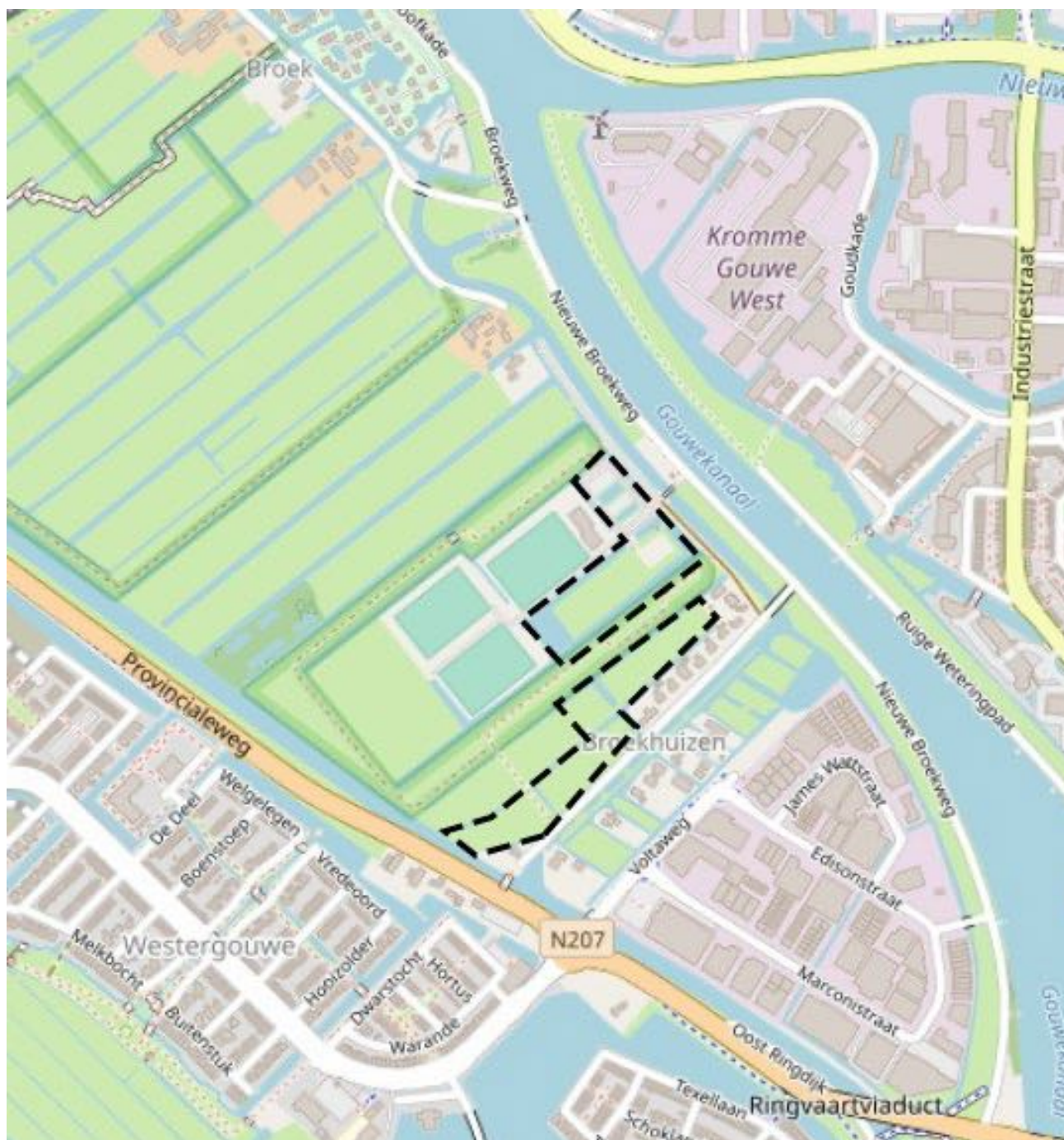
Gebiedsbeschrijving Gouda buitengebied

Gemeente Gouda

Type zoekgebied: Transitiegebied / Landschapstype: Veenweidegebied

Oppervlakte zoekgebied: 3 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

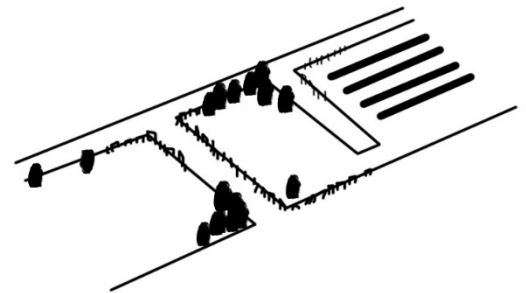

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

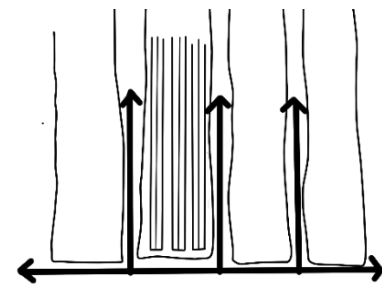
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- De configuratie voor zon-op-veld sluit aan bij de ruimtelijke kwaliteit en slagenpatroon van het veenweidegebied en de natuur recreatieve functie van de omgeving.
- Zeer extensieve PV-opstellingen is vereist: De groepering van PV-opstelling moet klein van korrel zijn en qua omvang geen grote aaneengesloten oppervlakte vormen die een geheel beschikbaar vlak vullen. Zo kan beter worden aangesloten op het recreatieve gebruik en de kleinschalige inrichting met opgaande beplanting.
- De delen die voor PV-opstellingen worden benut volgen de slagen richting en benadrukken de oriëntatie van het landschap.
- Voor de percelen direct grenzend aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg wordt als grens waarachter PV-opstellingen kunnen worden gerealiseerd de voorgevelrooilijn van de meest recent bebouwde woonkavels aangehouden.
- Voor de percelen direct aangrenzend ten noordwesten van de woonkavels aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg wordt minimaal 25m afstand tot de woonkavels gehouden.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Uitzondering op de extensieve PV-opstelling is het gebied van het parkeerterrein van de sportvereniging. Hier kan gestreefd worden naar een zo efficiënt mogelijke indeling, met behoud van alle functionaliteit van het parkeerterrein.
- De maximale hoogte voor PV-opstellingen is 2 meter boven bestaand maaiveld voor de delen op veenweidegrond. Op het parkeerterrein wordt een minimale hoogte van 2,5 meter boven maaiveld aangehouden wanneer PV-opstellingen boven de parkeervakken worden voorgesteld.

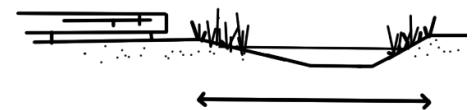
Zon-op-land in kleinere eenheden, in een korrelgrootte die passend is bij het recreatieve landschap

Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie

Extensieve PV opstelling

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Het recreatieve ommetje rondom de sportvelden moet ononderbroken behouden blijven en alle bestaande opgaande beplanting moet behouden worden.
- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur.
- Wanneer hekwerken (moeten) worden gebruikt is inplanting met gebiedseigen struweel vereist.
- De opstelling situeren achter de voorgevellijn van de woningen aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en in het inrichtingsplan opnemen.
- De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch en uit het zicht geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.

- Toegang en verkeersontsluiting van terrein nader te bepalen in overleg met de gemeente: bij voorkeur zoveel mogelijk gebruik maken van reeds aanwezige paden.
- Minimaliseer verharding voor onderhoudswegen en maak geen nieuwe parkeerplaatsen.

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen aan het natuurrecreatieve gebied.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps- natuur- en biodiversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- De natuurrecreatieve functies zouden waar mogelijk kunnen worden uitgebreid in samenhang met de aanleg van de PV-opstellingen.
- De toegankelijkheid van recreatieve routes en verblijfsfunctie zouden eventueel verder kunnen worden uitgebreid in het gebied in samenspraak met gemeente, waterschap, sportvereniging en omwonenden.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE):
<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap>
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector:
<https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf>

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.